МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

Кафедра цивільно-правових дисциплін

ЗАТВЕРДЖУЮ
Перший проректор НАВС
полковник поліції
Станіслав ГУСАРЄВ
24.09.2021

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ПРАВОВІ ІНСТРУМЕНТИ АЛЬТЕРНАТИВНОГО ВИРІШЕННЯ СПОРІВ»

major/нормативна
для підготовки здобувачів другого (магістерського)
рівня вищої освіти
ступінь вищої освіти - магістр
галузь знань (08) «Право»
за спеціальністю (081) «Право»
освітньо-професійна програма ОК 06
за денною та заочною формами навчання
мова навчання – українська
форма підсумкового контролю – залік

Київ - 2021 рік

2

Розробники:

Ганна Чурпіта – професор кафедри, доктор юридичних наук, професор;
Ірина Боровська – доцент кафедри, кандидат юридичних наук, доцент;
Лідія Герасимчук – доцент кафедри, кандидат юридичних наук, доцент;
Ольга Веренкіотова – старший викладач кафедри, кандидат юридичних наук;
Анастасія Задорожна – викладач кафедри, кандидат юридичних наук;
Анжела Калінюк – старший викладач кафедри, доктор філософії;
Богдан Кирдан – доцент кафедри, кандидат юридичних наук;
Катерина Кушик – старший викладач кафедри, кандидат юридичних наук

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри цивільно-правових дисциплін
Протокол від 16.07.2021 року, № 23

Завідувач кафедри цивільно-правових дисциплін
полковник поліції **Валентина МИРОНЕНКО**

Схвалено науково-методичною радою НАВС
Протокол від 24.09.2021 року, № 2.

Голова науково-методичної ради **Станіслав ГУСАРЄВ**

Результати перегляду робочої програми навчальної дисципліни

Робоча програма переглянута на 20__/20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол засідання кафедри від ___.___ 202_ № _____	протокол науково-методичної ради від ___.___ 202_ № _____
Завідувач кафедри **Валентина МИРОНЕНКО**	Голова НМР **Станіслав ГУСАРЄВ**

Робоча програма переглянута на 20___/20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол засідання кафедри від ___.___ 202_ № _____	протокол науково-методичної ради від ___.___ 202_ № _____
Завідувач кафедри **Валентина МИРОНЕНКО**	Голова НМР **Станіслав ГУСАРЄВ**

Робоча програма переглянута на 20___/20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол засідання кафедри від ___.___ 202_ № __	протокол науково-методичної ради від ___.___ 202_ № __
Завідувач кафедри **Валентина МИРОНЕНКО**	Голова НМР **Станіслав ГУСАРЄВ**

© Національна академія внутрішніх справ, 2021 рік

Загальні відомості про навчальну дисципліну

Предметом навчальної дисципліни «Правові інструменти альтернативного вирішення спорів» є вивчення історичних витоків процедур АВС, основних видів і принципів, моделей медіації та відновного правосуддя; розгляд особливостей застосування примирних процедур до різних сфер суспільних відносин та на різних стадіях вирішення спорів; оволодіння комунікативними техніками запобігання виникненню конфліктів у процесі вирішення спорів та розгляду справ, ймовірного зіткнення інтересів сторін та налагодження порозуміння між сторонами.

1.Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Правові інструменти альтернативного вирішення спорів» є формування у здобувачів правового мислення, цілісної системи глибоких науково-теоретичних знань про теоретичні та практичні основи вирішення спорів через застосування процедур АВС, а також стійких вмінь та навичок щодо особливостей реалізації, застосування норм національного та міжнародного законодавства у зазначеному напрямку.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Правові інструменти альтернативного вирішення спорів» є надання здобувачам знань у сфері правовідносин, пов’язаних із застосуванням альтернативних способів вирішення спорів, що має розглядатися як умова становлення професійної культури, досягнення всебічного глибокого розуміння здобувачами природи і суті механізму врегулювання спорів шляхом застосування процедур АВС; ознайомлення з основними положеннями чинного законодавства України та формування уміння користуватися відповідними нормативними актами; розкриття змісту основних категорій та інститутів; вироблення уміння вирішувати конкретні практичні питання, пов’язані із застосуванням норм приватного права для вирішення спорів у порядку, альтернативному загальній судовій процедурі; підготовка до практичної діяльності висококваліфікованих спеціалістів із всебічним знанням норм приватного права.

Пререквізити:
юридична компаративістика; право Європейського Союзу.

Постреквізити
застосування стандартів Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод; нормотворча діяльність; особливості розгляду окремих категорій цивільних справ; сучасні аспекти цивільно-правової відповідальності; сучасні аспекти цивільного права та процесу; актуальні проблеми застосування сімейного законодавства; актуальні проблеми міжнародного приватного права; сучасні аспекти спадкового права; актуальні проблеми правового регулювання конкурентних відносин; корпоративне право та основи ділової корпоративної розвідки; актуальні проблеми корпоративного права; правове регулювання економіки України; міжнародний комерційний арбітраж; проблеми регулювання трудових правовідносин.

Компетентності відповідно до другого рівня вищої освіти ступеня магістр зі спеціальності 081 «Право»

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері права
Загальні компетентності	ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК2. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні. ЗК3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК7. Здатність приймати обґрунтовані рішення. ЗК10. Здатність розробляти проекти та управляти ними.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності	ФК5. Здатність використовувати сучасні правові доктрини та принципи у правотворчості та в процесі застосовування інститутів публічного і приватного права, а також кримінальної юстиції. ФК6. Здатність обґрунтовувати та мотивувати правові рішення, давати розгорнуту юридичну аргументацію. ФК8. Здатність застосовувати медіацію та інші правові інструменти альтернативного позасудового розгляду та вирішення правових спорів. ФК13. Здатність доносити до фахівців і нефахівців у сфері права інформацію, ідеї, зміст проблем та характер оптимальних рішень з належною аргументацією.

Здобувачі другого рівня вищої освіти ступеня магістр зі спеціальності 081 «Право» повинні продемонструвати такі результати навчання:

ПРН 1. Оцінювати природу та характер суспільних процесів і явищ, і виявляти розуміння меж та механізмів їх правового регулювання.

ПРН 6. Обґрунтовано формулювати свою правову позицію, вміти опонувати, оцінювати докази та наводити переконливі аргументи.

ПРН 7. Дискутувати зі складних правових проблем, пропонувати і обґрунтовувати варіанти їх розв'язання.

ПРН 9. Генерувати нові ідеї та використовувати сучасні технології у наданні правничих послуг.

ПРН 13. Аналізувати та оцінювати практику застосування окремих правових інститутів.

ПРН 14. Обґрунтовувати правову позицію на різних стадіях правозастосування.

ПРН 17. Інтегрувати необхідні знання та розв'язувати складні задачі правозастосування у різних сферах професійної діяльності.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі вищої освіти повинні:

знати:

- історію розвитку інституту альтернативних засобів вирішення спорів;
- сучасні тенденції правового регулювання альтернативних засобів вирішення спорів у системі захисту прав та інтересів осіб;
- сутність правових категорій у сфері альтернативних засобів вирішення спорів;
- особливості альтернативних засобів вирішення спорів у різних сферах суспільного життя;
- процедури АВС;

➢ алгоритми регулювання альтернативних засобів вирішення спорів у системі захисту права в країнах різних правових систем;

➢ сучасні вектори регулювання альтернативних засобів вирішення спорів у законодавстві Європейського Союзу.

вміти:

➢ орієнтуватися в закономірностях здійснення медіації, примирення, переговорів тощо у цивільному, господарському, адміністративному та кримінальному судочинстві, в нотаріаті, адвокатурі та в інших напрямках практичної діяльності;

➢ своєчасно виявляти правові конфлікти і, керуючись нормами діючого законодавства України, вирішувати питання захисту прав і законних інтересів шляхом використання процедури медіації, переговорів тощо;

➢ тлумачити чинне законодавство України та правильно застосовувати його при вирішенні практичних завдань, аргументуючи власну точку зору щодо прийнятого рішення та обґрунтовуючи доцільність використання або ж невикористання в конкретних ситуаціях альтернативних способів вирішення спорів;

➢ застосовувати альтернативні засоби вирішення спорів у сфері корпоративного управління, сімейних, трудових та земельних спорів тощо.

2. Структура навчальної дисципліни

<table>
<tr><td rowspan="3">Найменування показників</td><td colspan="2">Характеристика навчальної дисципліни</td></tr>
<tr><td>денна форма навчання (д/б та ксф)</td><td>заочна форма навчання (д/б та ксф)</td></tr>
<tr><td colspan="2">Рік підготовки</td></tr>
<tr><td>Загальна кількість годин – 90 (для денної форми навчання)
Загальна кількість годин – 90 (для заочної форми навчання)</td><td>I</td><td>I</td></tr>
<tr><td></td><td colspan="2">Семестр</td></tr>
<tr><td></td><td>1</td><td>1</td></tr>
<tr><td></td><td colspan="2">Лекції</td></tr>
<tr><td></td><td>10</td><td>4</td></tr>
<tr><td></td><td colspan="2">Семінарські</td></tr>
<tr><td></td><td>16</td><td>10</td></tr>
<tr><td></td><td colspan="2">Практичні</td></tr>
<tr><td></td><td>14</td><td>4</td></tr>
<tr><td></td><td colspan="2">Самостійна робота</td></tr>
<tr><td></td><td>50</td><td>72</td></tr>
<tr><td></td><td colspan="2">Вид контролю</td></tr>
<tr><td></td><td colspan="2">залік</td></tr>
</table>

3. Структура залікового кредиту (тематичний план)

Назви розділів і тем	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	всього	у тому числі				всього	у тому числі			
		л	сем.	п	с. р.		л	сем.	п	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Тема 1. Загальна характеристика способів альтернативного вирішення спорів	**14**	2	2	2	8	**16**	2	2	-	12
Тема 2. Досудова медіація у цивільних спорах	**12**	-	2	2	8	**14**	-	2	-	12
Тема 3. Мирова угода у цивільних спорах	**10**	2	2	2	4	**14**	-	2	-	12
Тема 4. Врегулювання цивільних спорів за участю судді	**14**	2	2	2	8	**16**	2	2	-	12
Тема 5. Третейське судочинство у цивільних справах	**22**	2	4	4	12	**16**	-	2	2	12
Тема 6. Практика тлумачення і застосування норм права, що регулюють діяльність міжнародного комерційного арбітражу	**18**	2	4	2	10	**16**	-	-	2	14
Екзамен (або Залік)	**Залік**					**Залік**				
Усього годин	**90**	**10**	**16**	**14**	**50**	**90**	**4**	**10**	**4**	**72**

4. Плани семінарських та практичних занять

4.1. Плани семінарських занять

Тема 1. Загальна характеристика способів альтернативного вирішення спорів

Навчальний час – 2 год.

Питання до семінарського заняття:

1. Історія розвитку інституту альтернативних способів вирішення спорів.
2. Виникнення та розвиток української моделі альтернативних способів вирішення спорів.
3. Поняття, ознаки, принципи та класифікація альтернативних способів вирішення спорів.
4. Види альтернативних способів вирішення спорів: їх загальна характеристика.
5. Сфера застосування альтернативних способів вирішення спорів.

Тема 2. Досудова медіація у цивільних спорах

Навчальний час – 2 год.

Питання до семінарського заняття:

1. Поняття медіації. Медіація як альтернативний спосіб вирішення спорів.
2. Теоретичні основи виникнення та розвитку медіації в Україні.
3. Нормативно-правове регулювання медіації в Україні.
4. Принципи медіації.
5. Види медіації та їх загальна характеристика.
6. Особливості інституту медіації в державах Європейського Союзу.

Тема 3. Мирова угода у цивільних спорах

Навчальний час – 2 год.

Питання до семінарського заняття:

1. Поняття мирової угоди сторін у цивільному судочинстві та співвідношення з медіацією.
2. Порядок укладення мирової угоди.
3. Особливості укладення мирової угоди на різних стадіях цивільного судочинства.
4. Виконання мирової угоди.

Тема 4. Врегулювання цивільних спорів за участю судді

Навчальний час – 2 год.

Питання до семінарського заняття:

1. Поняття врегулювання спору за участю судді та його співвідношення з медіацією.
2. Ознаки врегулювання спору за участю судді.
3. Підстави та строк проведення врегулювання спору за участю судді.
4. Порядок проведення врегулювання спору за участю судді.
5. Припинення врегулювання спору за участю судді.

Тема 5. Третейське судочинство у цивільних справах

Навчальний час – 4 год.

Питання до семінарського заняття № 1:

1. Поняття та правова природа третейського суду, його співвідношення з міжнародним комерційним арбітражем.
2. Види третейських судів, порядок їх створення та правові основи діяльності.
3. Види третейських угод.
4. Форма, зміст, порядок укладення та виконання третейських угод.
5. Загальна характеристика третейського розгляду.
6. Специфіка третейського судочинства і його відмінність від судочинства в державних судах.

Питання до семінарського заняття № 2:

1. Порядок укладення і затвердження мирової угоди в третейському суді.
2. Механізм забезпечення позову, що розглядається в третейському суді.
3. Прийняття рішення третейським судом. Вимоги до рішення третейського суду.
4. Підстави та порядок оскарження рішення третейського суду.

Тема 6. Практика тлумачення і застосування норм права, що регулюють діяльності міжнародного комерційного арбітражу

Навчальний час – 4 год.

Питання до семінарського заняття № 1:

1. Джерела регулювання діяльності міжнародного комерційного арбітражу
2. Поняття, ознаки та види міжнародного комерційного арбітражу
3. Правова природа міжнародного комерційного арбітражу
4. Юрисдикція міжнародного комерційного арбітражу
5. Поняття арбітражної угоди, види, вимоги до складання

Питання до семінарського заняття № 2:

1. Порушення процедури арбітражного розгляду
2. Формування складу арбітражного суду
3. Розгляд спору по суті та винесення арбітражного рішення
4. Набуття чинності, оспорювання арбітражного рішення
5. Виконання рішень міжнародних комерційних арбітражів.

4.2. Завдання для розгляду на практичних заняттях

Загальні методичні поради[1]

Здобувачам вищої освіти в робочих зошитах пропонується розглянути та вирішити практичні ситуації та виконати завдання. Оформлення повинно містити розгорнуту обґрунтовану відповідь з обов'язковим посиланням на нормативно-правові джерела.

Перевіряється викладачем під час проведення практичних занять.

Тема 1. Загальна характеристика способів альтернативного вирішення спорів

Навчальний час – 2 год.

Задача 1.

Жінка похилого віку К. уклала договір дарування житлового будинку з своїми доньками С. і Г. Доньки обіцяли не порушувати її права володіння і користування будинком, допомагати по веденню домашнього господарства. С. і Г. не виконала своїх зобов'язань, створювали умови, за яких вона не могла проживати в будинку, залишали її без догляду в зимовий час.

Чи можна застосувати медіацію для вирішенні даного спору?

Задача 2.

М. звернулася до суду з позовною заявою про розірвання договору довічного утримання. В судовому засіданні з'ясувалося, що набувач за договором Ч. щомісячно надавав М. утримання у вигляді їжі, сплачував комунальні послуги та витрати на ліки. М. не заперечувала цього факту, але просила договір розірвати, оскільки в неї з відповідачем неприязні стосунки і вона не бажає надалі одержувати будь-які кошти від неприємної їй людини.

Чи може бути вирішений спір в суді? Які альтернативні способи вирішення спору можна запропонувати сторонам?

Задача 3.

К. уклав договір найму житла з П., в якому була визначена плата в розмірі 3000 гривень. В договорі не було вказано, що у вказану суму входить плата за комунальні послуги. Через місяць після початку дії договору найму житла К. звернувся до П. з вимогою сплатити плату за комунальні послуги. П. заперечував, оскільки даний обов'язок відсутній у договорі. К. запропонував П. звернутися до медіатора з метою внесення змін до договору на взаємовигідних умовах. П. звертатися до медіатора відмовився, оскільки медіатор займається врегулюванням спорів, а не доопрацюванням договорів. Крім того, він вказав, що між сторонами відсутній закріплений в договорі обов'язок звертатися до медіатора і запропонував звернутися до суду.

Дайте правову оцінку позиціям сторін.

Задача 4.

Гр. Г. звернувся до суду з позовною заявою до Львівського хлібокомбінату про поновлення на роботі. Ухвалою суду від 17 липня 2009 року визнано мирову угоду, за умовами якої відповідач зобов'язується поновити позивача на посаді слюсаря 5-го розряду в цех No6 Львівського хлібокомбінату від 27 серпня 2009 року.

Проаналізуйте ситуацію. Що таке мирова угода? Який порядок визнання судом мирової угоди? Який процесуальний порядок затвердження мирової угоди? Які правові наслідки укладення мирової угоди?

---

[1] Практичні ситуації та завдання здобувачі вищої освіти отримують у науково-педагогічного працівника кафедри завчасно під час проведення індивідуальних, групових консультацій або чергування його на кафедрі.

Задача 5.

Член КСП Ференц вирішив вийти з підприємства і попросив надати йому земельну ділянку поруч із селом біля річки. Рішенням правління КСП його прохання про вихід з КСП було задоволено, але земельну ділянку йому було надано в кінці найдальшого від села поля, оскільки за рішенням загальних зборів саме в цьому місці була виділена площа для забезпечення всіх колишніх членів КСП земельними паями.

Які альтернативні способи вирішення спору можна запропонувати сторонам?

Тема 2. Досудова медіація у цивільних спорах

Навчальний час – 2 год.

Задача 1.

Анжеліка Фролова звернулася до медіатора, за допомогою якого мала намір вийти із ситуації, що склалась у справі, що виникла із відносин спадкування.

Вікторія Удальцова, що мала єдину доньку, у віці 59 років померла у місті Мюнхен, від раптового серцевого нападу, про що видано свідоцтво про смерть.

Після її смерті відкрилася спадщина на спадкове майно, а саме1\3 частка квартири за адресою вул. Комінтерна, буд. 114, кв. 50 , місто Харків, належної померлій на підставі свідоцтва про право власності на житло від 27.04.1994 року. Інші 2\3 частки квартири вул. Комінтерна, буд. 114, кв.50, м. Харків, належать Георгію Фролову.

Не витримавши втрати, батько Анжеліки Фролової- Георгій Фролов, помер та перед цим склав заповіт, яким передбачив право власності на частку квартири, а саме 2\3- Анжеліці Фроловій.

Анжеліка Фролова є спадкоємцем першої черги за законом після померлої матері Вікторії Удальцової.

У серпні 2019 року Анжеліка Фролова звернулася до державної нотаріальної контори для отримання свідоцтва про право на спадщину за законом після смерті Вікторії Удальцової на частку квартири за адресою вул. Коментерна, буд. 114, кв.50, м. Харків.

Нотаріусом державної нотаріальної контори відмовлено у видачі свідоцтва про право на спадщину за законом у зв'язку з тим, що нею пропущений строк для прийняття спадщини та не надані документи, що підтверджують місце відкриття спадщини після смерті Вікторії Удальцової.

Яким чином громадянка може вирішити зазначене питання?

Чи може бути вирішено питання шляхом звернення до медіатора?

Назвіть учасників процедури медіації?

На стадії підготовки до медіації, а саме збору інформації, які джерела використає медіатор для максимального з'ясування медіації?

На якій стадії медіації відбувається попередня діагностика та аналіз конфлікту?

Вирішіть задачу за умови застосування процедури медіації. Які саме групи інтересів будуть використані медіатором: психологічні, комерційні або юридичні інтереси.

Задача 2.

Громадянка Шевчук подала позов до колишнього чоловіка про визнання його таким, що втратив право на житло на підставі ст. 71 Житлового кодексу, вважаючи, що він без поважних причин майже рік не проживає у квартирі. Вона стверджувала, що відповідач перейшов на місце проживання до іншої жінки, з якою проживав однією сім'єю, і тому втратив право на житлову площу на підставі ст. 107 Житлового кодексу.

Відповідач, заперечуючи проти позову, посилався на те, що у квартирі він не проживає вимушено у зв'язку з перешкодами, що їх чинить позивачка, і з метою уникнення сварок і скандалів. Відповідач заперечував постійне проживання в іншої жінки, подавши до суду договір піднайму, згідно з яким він займає одну кімнату в цій квартирі.

Вирішіть задачу за умови застосування процедури медіації?
Чи можливо звернення до медіатора на стадії розгляду справи у суді?

Задача 3.

Подружжя Кравчиків пред'явило позов до Тарасюка про визнання дійсним договору довічного утримання та про визнання права власності на житловий будинок. Позивачі зазначали, що на прохання Кальченко, сестри відповідача, яка мала потребу в сторонньому догляді, була укладена угода про довічне утримання.

За цією угодою подружжя Кравчиків зобов'язалося утримувати Кальченко, а остання передала їм у власність жилий будинок. Договір не був нотаріально посвідчений, але його умови були повністю виконані (що підтвердили свідки).

Проаналізуйте та охарактеризуйте, які способи альтернативного вирішення даного спору можна застосувати? Чи будуть вони дієвими, якщо так, то за яких умов?

Тема 3. Мирова угода у цивільних спорах

Навчальний час – 2 год.

Задача 1.

У суді першої інстанції розглядалася справа про стягнення заборгованості за кредитним договором. Після ухвалення рішення суду сторони звернулися до суду, зробивши спільну письмову заяву про затвердження мирової угоди, керуючись ч. 2 ст. 207 ЦПК України. Суд повернув заявникам клопотання, мотивуючи відповідне рішення тим, що таке клопотання було подане сторонами після ухвалення судового рішення у справі.

Проаналізуйте дії суду. Чи правильно вчинив суд у даній ситуації. Додатково проаналізуйте судову практику та постанову КЦС Верховного Суду від 30.09.2020 у справі № 753/16296/14-ц ВС щодо підстав та умов укладення та затвердження мирової угоди.

Задача 2.

У Іршанському районному суді Закарпатської області у відкритому судовому засіданні в порядку загального позовного провадження розглядалася справа про стягнення пені за прострочення сплати аліментів. Під час розгляду справи по суті у судовому засіданні сторони звернулися до суду із заявою про затвердження мирової угоди, а також надали суду підписану сторонами мирову угоду.

Проаналізуйте ситуацію. Який порядок затвердження мирової угоди? Які обставини має враховувати суд при затвердження мирової угоди? Які правові наслідки укладення мирової угоди? Яке судове рішення у справі і з дотриманням яких вимог, встановлених законодавством до такого судового рішення, має постановити суд?

Практичне завдання 1.

Порівняйте особливості порядку укладення мирової угоди на різних стадіях цивільного судочинства і складіть таблицю за запропонованим зразком.

Порівняльний критерій	Провадження у суді першої інстанції	Апеляційне провадження	Касаційне провадження	Виконавче провадження

Практичне завдання 2.

Проаналізуйте особливості укладення мирової угоди при здійсненні правосуддя в порядку цивільного, господарського та адміністративного судочинства і складіть таблицю за запропонованим зразком.

Порівняльний критерій	Цивільне судочинство	Господарське судочинство	Адміністративне судочинство

Практичне завдання 3.

Розгляньте Рішення ЄСПЛ від 7 червня 2005 року у справі Фуклєв проти України (заява № 71186/01) (URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_022#Text) та проаналізуйте висновки відповідної міжнародної судової установи щодо виконання мирової угоди.

Тема 4. Врегулювання цивільних спорів за участю судді

Навчальний час – 2 год.

Задача 1.

У Святошинському районному суді м. Києва розглядається справа за позовом П. до М. про витребування майна із чужого незаконного володіння. У підготовчому проваджені за клопотанням Позивача суд постановив ухвалу про проведення спору за участю судді. Під час проведення відкритих і закритих нарад суддею було залучено експерта, експерта з питань права, спеціаліста та перекладача. Суддя під час врегулювання спору за участю судді з метою досягнення між сторонами мирного урегулювання спору надавав юридичні рекомендації та здійснював оцінку доказів під час з'ясування обставин справи. Сторони не дійшли згоди між собою. Відповідачем було подано заяву про припинення врегулювання спору за участю судді. Через п'ять днів після надходженням відповідної заяви суддя постановив ухвалу припинення врегулювання спору за участю судді. Вирішуючи питання про продовження розгляду справи, суддя постановив ухвалу про поновлення провадження у справ і продовжив розглядати справу.

Які процесуальні дії судді є недотриманням норм процесуального права? Відповідь обґрунтуйте з посиланням на положення ЦПК України.

Задача 2.

У Оболонському районному суді м. Києва розглядається справа за позовом М. до В. про стягнення аліментів одному з подружжя. У підготовчому проваджені за спільною заявою сторін суд постановив ухвалу про проведення спору за участю судді. Під час проведення спільних нарад Позивач заявив, що він має право здійснювати відеозапис наради за допомогою портативних відеотехнічних засобів з врахуванням принципу гласності судового процесу і проведення відповідної судової процедури у формі спільної наради. Суддя відмовив Позивачеві у проведенні ним відеозапису наради.

Надайте правову оцінку діям судді. Які особливості інтеграції принципу гласності судового процесу у інституті врегулювання спору за участю судді? Розгляньте судову практику ЄСПЛ щодо реалізації принципу гласності під час здійснення правосуддя у цивільних справах.

Практичне завдання 1.

Складіть ухвалу про проведення врегулювання спору за участю судді. Назвіть основні характеристики такої ухвали? Проаналізуйте за даними Єдиного державного реєстру судових рішень статистику врегулювання спору за участю судді та виокреміть особливості проведення відповідних процесуальних дій.

Практичне завдання 2.

Здійсніть порівняльний аналіз мирової угоди та врегулювання спору за участю судді як видів альтернативного врегулювання спорів у цивільному судочинстві, виділивши не менше 5 особливих ознак.

Практичне завдання 3.

Розгляньте дисертаційне дослідження Прущак В. Є. «Врегулювання спору за участю судді» 2020 р. (Прущак В.Є. Врегулювання спору за участю судді : дис. … докт. філософії : спец. 12.00.03. Одеса, 2020.207 с. С. 35–63) та проаналізуйте особливості судової медіації у зарубіжних країнах. Порівняйте порядок проведення врегулювання спору за участю судді в Україні та країнах ЄС, а також країнах романо-германської та англо-саксонської правових сімей.

Тема 5. Третейське судочинство у цивільних справах

Навчальний час – 4 год.

Задача 1.

Ісаєв на пустирі у м. Волинську самовільно побудував житловий будинок корисною площею 100 кв. м. Виконком міської ради своїм рішенням зобов'язав Ісаєва знести самовільно споруджений будинок. Виконувати рішення виконкому Ісаєв відмовився.

Через місяць вдень, коли Ісаєв був відсутній, працівники міліції, запросивши представників громадськості як понятих, знесли бульдозером вказаний будинок. Ісаєв звернувся до суду з позовом до районного управління внутрішніх справ про стягнення 900 тис. грн., 700 тис. з яких становила вартість будівельного матеріалу і 200 тис. – вартість майна, що знаходилось в будинку (меблі, побутова техніка, золоті вироби тощо) і знищеного під час знесення будинку.

Чи є правові підстави розглядати цей спір третейський суд? Якщо має то яке рішення повинен прийняти третейський суд ? В яких правовідносинах можуть справи розглядатися в третейських судах?

Задача 2.

У 2019 р. подружжя Сіренків придбало автомобіль. У 2020 р. в нотаріальній конторі було посвідчено договір дарування на ім'я дружини, а в липні 2021 р. шлюб був розірваний. Але чоловік продовжував користуватися автомобілем і після розірвання шлюбу. Сіренко звернулася до суду з позовом про повернення їй автомобіля. Відповідач проти позову заперечував, вважаючи, що права власності у позивачки на автомобіль не виникло, оскільки автомобіль їй не передавався (а це є обов'язковою умовою договору дарування), і є спільною власністю. Позивачка стверджувала, що оскільки договір був нотаріально посвідчений, то у неї виникло право власності на автомобіль.

Чи є правові підстави розглядати цей спір третейський суд? Якщо має то яке рішення повинен прийняти третейський суд ?На яких принципах утворюється та діє третейський суд ?

Практичне завдання 1.

Проаналізувавши Цивільний кодекс України та Закон України «Про третейські суди» визначити підвідомчість справ третейським судам.

Практичне завдання 2.

Скласти проект третейської угоди між юридичними особами щодо вирішення усіх спорів які виникають щодо Договору про поставку кави відповідно до Закону України «Про третейські суди».

Тема 6. Практика тлумачення і застосування норм права, що регулюють діяльності міжнародного комерційного арбітражу

Навчальний час – 2 год.

Задача 1.

Міжнародний інститут гуманітарної освіти розмістив оголошення в газеті про набір студентів. В оголошенні вказувалося, що після закінчення інституту студенти отримають диплом міжнародного зразка, що дає їм право на працевлаштування в США та європейських країнах. Батьки М, який закінчив школу, звернулися до юридичної консультації з проханням підтвердити правильність інформації, що міститься в оголошенні.

Яку відповідь повинні дати співробітники юридичної консультації?

Задача 2.

Лондонський третейський суд виніс ухвалу, в якій задовольнив позов англійської фірми до українського підприємства про визнання угоди недійсною. Надалі англійська фірма звернулася до російського арбітражного суду і зажадала проведення двосторонньої реституції між договірними сторонами. Український суд заново дослідив питання і дійшов до висновку, що договір дійсний і, відповідно, в задоволенні позову повинно бути відмовлено. Представник англійської компанії заявив, що рішення Лондонського третейського суду володіє преюдиціальною силою і обставини, що в ньому встановлені, не підлягають доведенню.

Яким чином має бути вирішена дана ситуація? Чи зміниться рішення задачі, якщо рішення про визнання угоди недійсною було прийнято не третейським судом, а державним судом Великобританії?

Задача 3.

Українська компанія звернулася з позовом до бразильської фірми про стягнення збитків за невиконання договору постачання. Представник Бразильської фірми надав документи, які підтверджують, що по даній суперечці винесена ухвала бразильського суду, що відмовляє українській стороні у позові. Український господарський суд припинив провадження у справі з посиланням на п. 2 частини першої ст. 62 ГПК України. Українська компанія оскаржила рішення суду першої інстанції. В апеляційній скарзі вказувалося, що між Україною та Бразилією не підписаний договір про правову допомогу, і рішення Бразильського суду не може породжувати юридичних наслідків на території України і, відповідно, господарський суд не може його враховувати.

Яку позицію слід зайняти суду апеляційної інстанції?

Задача 4.

На розгляді українського господарського суду знаходилося доручення, видане у Фінляндії фінською юридичною особою українському представнику на ведення справ в суді. На довіреності був відсутній апостиль, що засвідчує підпис генерального директора фінської фірми, що видав доручення. Суд дійшов висновку, що повноваження особи, щодо підпису позовної заяви, не підтверджені зважаючи на неналежне оформлення довіреності і що позов підлягає залишенню без розгляду згідно з п. 1 частини першої ст. 60 ГПК України.

Чи має рацію суд? На яких документах повинен проставлятися апостиль? Чи можливі інші способи завірення іноземних офіційних документів?

Задача 5.

Особа звернувся до суду з клопотанням про визнання та надання дозволу на примусове виконання на території України постанови суду Ізраїлю у частині участі його у вільному спілкуванні з дочкою.

Суд першої інстанції вирішив клопотання задовольнити та надав дозвіл на примусове виконання на території України постанови суду з сімейних справ Тель-Авівського округу.

Апеляційний суд дійшов висновку про відсутність підстав для задоволення клопотання.

Суд апеляційної інстанції виходив з того, що оскільки між Україною та державною Ізраїль не укладено міжнародного договору про взаємне надання правової допомоги, згода на обов`язковість якого надана Верховною Радою України, щодо визнання та примусового виконання рішень судів держави Ізраїль на території України, а тому у суду першої інстанції не було правових підстав для визнання та надання дозволу на примусове виконання на території України постанови суду з сімейних справ.

Яке рішення має прийняти касаційний суд?

Задача 6.

Договір, укладений між українською та іспанською організаціями, передбачає передачу всіх спорів, що слідують з договору, на розгляд іспанських судів. Іспанська компанія, зацікавлена у стягненні на майно боржника, що знаходиться в Україні, звернулася за консультацією до української юридичної фірми. Юрист заявив представнику іспанської компанії, що рішення іспанського суду має сумнівні перспективи для виконання на території України, і дав пораду зробити уступку права вимоги на користь третьої особи (української організації) з тим, аби ця особа отримала право на звернення до господарського суду. Така уступка була зроблена, причому в угоді про уступку права вимоги вказувалося, що права за пророгаційною угодою не переходять на нові правовідносини.

Чи згодні Ви з позицією юриста? Відповідь обґрунтуйте.

Задача 7.

Німецький учений О. Ремієн пропонує створити новий різновид попередньої процедури, в рамках якої суд держави-члена ЄС, зіткнувшись з необхідністю застосування іноземного права іншого держави-члена ЄС, з'ясовував би зміст цього права при зверненні до суду іншої держави не з абстрактним питанням про зміст іноземного права, а з питанням про те, як повинна бути вирішена конкретна справа.

Які позитивні та негативні сторони даної пропозиції?

Задача 8.

У травні 2020 року ДП «Укрхімтрансаміак» звернулося із заявою про скасування рішення Міжнародного комерційного арбітражного суду при ТПП України від 12 лютого 2020 року у справі № 25/2019 за позовом ДП «Укрхімтрансаміак» (України) до ПАТ «Тольяттіазот» (Російська Федерація) про стягнення боргу, неустойки та відшкодування витрат по сплаті арбітражного збору.

ДП «Укрхімтрансаміак» зазначало, що голова складу арбітражного суду був призначений арбітром, який, на його думку, не мав повноважень на призначення голови складу суду і він мав бути призначений президентом ТПП України, оскільки інші арбітри у встановлений законом строк, тобто протягом тридцяти днів з моменту їх призначення, не домовилися про призначення третього арбітра.

Однак, ДП «Укрхімтрансаміак» не висловило заперечень щодо складу арбітражного суду під час арбітражного провадження.

ДП «Укрхімтрансаміак» звернулось до Київського апеляційного суду з апеляційною скаргою.

Яке рішення має прийняти Київський апеляційний суд?

Задача 9.

Міжнародним комерційним арбітражним судом при Торгово-промисловій палаті України розглянуто справу № 284/2018 за позовом Компанії JODOVIT S.R.L. до ПАТ «Енергомашспецсталь» про стягнення 28 687,60 Євро, а також відшкодування витрат зі сплати арбітражного збору.

Рішенням Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України від 24.05.2019 позов задоволено частково, стягнуто з ПАТ «Енергомашспецсталь» на користь позивача 26 562,60 Євро заборгованості за договором та 2 004,77 Євро витрат зі сплати арбітражного збору.

ПАТ «Енергомашспецсталь» звернулось до Київського апеляційного суду з заявою про скасування рішення Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України від 24.05.2019.

Заявник вважає, що вказане судове рішення прийнято з порушенням вимог статті 129 Конституції України та положень Регламенту МКАС при ТПП України, а саме арбітражне застереження у контракті не відповідає вимогам законодавства України, зокрема, Закону України «Про Міжнародний комерційний арбітраж» щодо його змісту, тому є недійсним за законодавством України, якому сторони це арбітражне застереження підпорядкували. Застереження не містить всіх встановлених законом істотних умов, у тому числі, в ньому не визначено жодних вимог, які виникають при виконанні цього договору або у зв`язку з ним, або випливають з нього та становлять предмет спору, а також інші характеристики спорів, які сторони відносять до компетенції Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України. Отже, сторони не домовилися про істотні умови, що є необхідними для дійсності арбітражної угоди.

Яке рішення має прийняти суд?

5. Завдання для самостійної роботи

5.1. Підготовка рефератів

Загальні методичні поради

Реферат (доповідь) оформлюється у вигляді письмової роботи в обсязі 5-7 сторінок. Представляється на папері та електронному носії.

Приблизна тематика рефератів, доповідей (відповідно до структури навчальної дисципліни):

1. Принципи та підходи до вирішення конфліктів та спорів.
2. Поняття та причини виникнення конфлікту в сучасному суспільстві.
3. Типологія конфліктів.
4. Роль поліцейського у попередженні та вирішені конфлікту.
5. Медіація та роль медіатора у цивільному процесі: міжнародний та вітчизняний досвід.
6. Ретроспектива досвіду впровадження медіації в країнах Європи.
7. Етичні стандарти та механізми впровадження медіації в Україні.
8. Правовий статус медіатора.
9. Порівняльна характеристика медіації та інших способів альтернативного вирішення спорів.
10. Правове регулювання медіації у міжнародному праві та за законодавством європейських країн.

11. Ознаки мирової угоди сторін та її відмінності від інших процедур судової медіації.

12. Ґенеза правового регулювання інституту мирової угоди сторін у цивільному процесі.

13. Юридична природа врегулювання спору за участю судді у цивільному судочинстві.

14. Історичні передумови виникнення, становлення та розвитку врегулювання спору за участю судді.

15. Перспективи розвитку інституту врегулювання спору за участю судді в контексті реформування цивільного процесуального законодавства.

16. Порівняльна характеристика врегулювання спору за участю судді та інших альтернативних способів вирішення цивільних спорів.

17. Особливості врегулювання спору за участю судді, його місце в системі альтернативних способів вирішення цивільно-правових спорів: вітчизняний та зарубіжний досвід.

18. Особливості реалізації принципів цивільного судочинства під час проведення врегулювання спору за участю судді.

19. Процесуальна форма врегулювання спору за участю судді.

20. Специфіка складу та особливості участі суб'єктів цивільних процесуальних правовідносин під час врегулювання спору за участю судді.

21. Історичний аналіз розвитку третейського судочинства в Україні

22. Характеристика принципів третейського судочинства.

23. Законодавство про третейське судочинство: загальний огляд.

24. Історія розвитку міжнародного комерційного арбітражу.

25. Міжнародний комерційний арбітраж: джерела правового регулювання.

26. Правова природа міжнародного комерційного арбітражу.

27. Міжнародний комерційний арбітраж та державний суд: проблеми правової взаємодії.

28. Місце проведення арбітражу як фактор його неупередженості.

29. Характер, форма та зміст арбітражної угоди, її процесуально-правові наслідки.

30. Формальні та змістовні вимоги до арбітражного рішення.

5.2. Орієнтовні тестові завдання для перевірки засвоєння теоретичного матеріалу

Загальні методичні поради

Тестові завдання виконуються шляхом надання лише однієї правильної відповіді на запропоноване питання. Декілька правильних відповідей на питання не допускається.

1. Способи альтернативного вирішення спорів за належністю до сфери правового регулювання поділяють на:

a) приватні та державні;
b) приватні та комунальні
c) приватні та публічні

2. Публічні способи АВС спрямовані на:

a) врегулювання спору медіатором;
b) врегулюванням спору в досудовому порядку;
c) врегулюванням спору в рамках цивільного судочинства

3. Способи альтернативного вирішення спорів залежно від характеру конфлікту поділяють на:

a) спрямовані на розв'язання спорів про право та спрямовані на врегулювання когнітивних конфліктів;

b) спрямовані на розв'язання спорів про право та спрямовані на врегулювання суперечок про інтерес;

c) спрямовані на врегулювання суперечок про інтерес та спрямовані на розв'язання спорів щодо особистих немайнових прав

4. Способи альтернативного вирішення спорів за ознакою самостійності поділяють на:

a) незалежні та самостійні;
b) самостійні та комбіновані;
c) самостійні та факультативні

5. Врегулювання спору за участю судді проводиться за згодою сторін до початку розгляду справи по суті та не допускається у разі, якщо:

a) у справу вступила третя особа, яка заявляє самостійні вимоги щодо предмета спору;

b) у справу вступила третя особа, яка не заявляє самостійні вимоги щодо предмета спору;

c) у справу вступив прокурор

6. Врегулювання спору за участю судді припиняється у разі:

a) ухвалення рішення у справі;
b) подання стороною заяви про припинення врегулювання спору за участю судді;
c) залишення позовної заяви без руху

7. Врегулювання спору за участю судді спрямоване на:

a) забезпечення заочного розгляду справи;
b) затягування цивільного процесу;
c) спрощене вирішення спорів

8. Альтернативні способи вирішення цивільних спорів – це:

a) комплекс заходів і процесів, пов'язаний із урегулюванням суперечок чи конфліктів юридично рівних, вільних та самостійних учасників цивільного та господарського обороту без винесення судових рішень по суті спорів;

b) комплекс заходів і процесів, пов'язаний із урегулюванням суперечок чи конфліктів юридично нерівних, вільних та самостійних учасників цивільного та господарського обороту з винесенням судових рішень по суті спорів;

c) комплекс заходів і процесів, пов'язаний із урегулюванням суперечок чи конфліктів юридично рівних, вільних та самостійних учасників цивільного та кримінального процесів без винесення судових рішень по суті спорів

9. Процедура медіації- це:

a) змагальний процес;
b) процес рішення спору;
c) конструктивний переговорний процес

10. Принципи медіації- це:

a) конфіденційність та рівноправність;
b) добровільність та взаємоповага;
c) всі варіанти вірні

11. Який принцип не застосовується при проведенні процедури медіації:

a) добровільність;
b) рівноправність;
c) змагальність

12. Медіація може застосовуватися:

a) конфліктах (спорах), які виникають у цивільних, трудових, правовідносинах;
b) у будь-яких конфліктах (спорах), які виникають у цивільних, сімейних, трудових, господарських адміністративних правовідносинах, а також кримінальних провадженнях та в інших сферах суспільних відносин;
c) конфліктах (спорах), які виникають у цивільних, сімейних правовідносинах

13. Строк проведення процедури медіації:

a) не визначений;
b) шістдесят днів;
c) тридцять днів

14. Інформація отримана при проведенні процедури медіації може бути оприлюднена:

a) протилежній стороні;
b) при розгляді справи в суді;
c) у випадку коли вона необхідна для кримінального судочинства

15. Медіація це:

a) добровільна, позасудова, публічна структурована процедура, під час якої сторони за допомогою медіатора (медіаторів) намагаються врегулювати конфлікт (спір) шляхом переговорів ;
b) добровільна, позасудова, конфіденційна, структурована процедура, під час якої сторони за допомогою медіатор (медіаторів) намагаються врегулювати конфлікт (спір) шляхом переговорів;
c) обов'язкова, позасудова, конфіденційна, структурована процедура, під час якої сторони за допомогою медіатор (медіаторів) намагаються врегулювати конфлікт (спір) шляхом переговорів

16. Сторонами в медіації можуть бути:

a) фізичні особи, які звернулися до медіатора (медіаторів) чи організації, що забезпечує проведення медіації, з метою врегулювання конфлікту (спору) між ними за допомогою медіації ;
b) юридичні особи, які звернулися до медіатора (медіаторів) чи організації, що забезпечує проведення медіації, з метою врегулювання конфлікту (спору) між ними за допомогою медіації;
c) фізичні та юридичні особи або групи осіб, які звернулися до медіатора (медіаторів) чи організації, що забезпечує проведення медіації, з метою врегулювання конфлікту (спору) між ними за допомогою медіації

17. Учасниками медіації можуть бути:

a) сторони медіації, медіатор (медіатори), особи, які за домовленістю сторін медіації залучені до процесу медіації, зокрема законні представники, захисники, перекладачі, експерти та інші особи;

b) суд (суддя), сторони медіації, медіатор (медіатори), особи, які за домовленістю сторін медіації залучені до процесу медіації, зокрема законні представники, захисники, перекладачі, експерти та інші особи;

c) суд (суддя) , прокурор, сторони медіації, медіатор (медіатори), особи, які за домовленістю сторін медіації залучені до процесу медіації, зокрема законні представники, захисники, перекладачі, експерти та інші особи

18. Медіатор має право :

a) відмовитися від проведення процедури медіації в будь-який час;

b) розголошувати інформацію , що стосується медіації без письмової згоди сторін медіації;

c) бути представником або захисником будь-якої із сторін, судовому, третейському чи арбітражному провадженні у конфлікті (спорі), в якому він був медіатором

19. Медіатором може бути будь-яка особа яка має:

a) вищу юридичну освіту, досвід роботи в юриспруденції не менше 3 років та пройшла базову підготовку у сфері медіації в Україні або за її межами;

b) вищу освіту та пройшла базову підготовку у сфері медіації в Україні або за її межами;

c) вищу юридичну освіту та пройшла підготовку у сфері медіації в Україні або за її межами

20. У разі, якщо одна із сторін медіації (фізична особа) визнається недієздатною, процедура медіації:

a) призупиняться;

b) припиняється;

c) продовжується з обов’язковим залученням законного представника сторони (фізичної особи) яка визнана недієздатною

21. Залучення до медіації інших учасників відбувається:

a) за вимогою медіатора;

b) за взаємною згодою сторін;

c) на вимогу однієї із сторін

22. Який вид відповідальності настає у разі порушення медіатором зобов’язань за договором:

a) кримінальна;

b) цивільна;

c) адміністративна

23. Медіативна угода яка була укладена без звернення до суду має силу:

a) виконавчого листа;

b) цивільно-правової угоди;

c) мирової угоди

24. Що може бути предметом мирової угоди?:

a) лише права та обов'язків сторін;

b) права та обов'язків сторін, а також права чи охоронювані законом інтереси третіх осіб;

c) лише обов'язки сторін

25. Чи можуть у мировій угоді сторони вийти за межі предмета спору?:

a) можуть, за умови, що мирова угода не порушує прав чи охоронюваних законом інтересів третіх осіб;

b) сторони не можуть у мировій угоді вийти за межі предмета спору;

c) можуть, за умови вступу у справу третьої особи, яка заявляє самостійні вимоги щодо предмету спору

26. На якій стадії судового процесу сторони можуть укласти мирову угоду і повідомити про це суд, зробивши спільну письмову заяву?:

a) на будь-якій стадії судового процесу;

b) до ухвалення і проголошення судового рішення;

c) до початку розгляду справи по суті

27. Яким судовим рішенням затверджується укладена сторонами мирова угода?:

a) ухвалою суду;

b) рішенням суду;

c) судовим наказом

28. Наслідками укладення сторонами мирової угоди і її затвердження судом є?:

a) закриття провадження у справі;

b) зупинення провадження у справі;

c) залишення позову без розгляду

29. У резолютивній частині ухвали суду про затвердження укладеної сторонами мирової угоди зазначаються?:

a) умови мирової угоди;

b) фактичні обставини, встановлені судом;

c) зміст спірних правовідносин

30. Чи можуть органи та особи, яким законом надано право звертатися до суду в інтересах інших осіб укладати мирову угоду?:

a) можуть, оскільки такі органи та особи мають процесуальні права та обов'язки особи, в інтересах якої вони діють;

b) право на укладення мирової угоди має лише Уповноважений Верховної Ради України з прав людини;

c) не можуть, оскільки такі органи та особи мають процесуальні права та обов'язки особи, в інтересах якої вони діють, за винятком права укладати мирову угоду

31. Які справи не можуть бути закриті у зв'язку з укладенням мирової угоди?:

a) справи окремого провадження;

b) справи позовного провадження;

c) справи спрощеного позовного провадження

32. Яке із указаних положень є вірним?:

a) у суді апеляційної інстанції сторони можуть укласти мирову угоду незалежно від того, хто подав апеляційну скаргу;

b) у суді апеляційної інстанції сторони можуть укласти мирову угоду за ініціативою сторони, яка подала апеляційну скаргу;

c) у суді апеляційної інстанції сторони не можуть укласти мирову угоду

33. Які процесуальні дії НЕ вчиняє одночасно суд касаційної інстанції у разі постановлення ухвали про затвердження мирової угоди сторін?:

a) визнає нечинним судові рішення судів першої та апеляційної інстанцій;

b) закриває провадження у справі;

c) вирішує питання про розподіл судових витрат

34. Мирова угода, укладена між сторонами в процесі виконання рішення подається для затвердження?:

a) державному або приватному виконавцеві, який видав виконавчий документ;

b) державному виконавцеві, який видав виконавчий документ;

c) безпосередньо до суду

35. Протягом якого строку вирішується судом питання затвердження мирової угоди у процесі виконання рішення?:

a) протягом десяти днів з дня надходження до суду відповідної заяви;

b) протягом п’ятнадцяти днів з дня надходження до суду відповідної заяви;

c) протягом двадцяти днів з дня надходження до суду відповідної заяви

36. Протягом якого строку державний або приватний виконавець, який видав виконавчий документ передає мирову угоду для затвердження до суду?:

a) не пізніше триденного строку;

b) не пізніше наступного робочого дня;

c) відповідні процесуальні дії не передбачені для державного (приватного) виконавця, оскільки мирова угода передається для затвердження безпосередньо до суду

37. Врегулювання спору за участю судді проводиться за згодою сторін?:

a) до початку розгляду справи по суті;

b) до ухвалення і проголошення рішення суду;

c) до закінчення розгляду справи по суті

38. У якому випадку не допускається проведення врегулювання спору за участю судді?:

a) якщо у справу вступила третя особа, яка заявляє самостійні вимоги щодо предмета спору;

b) у разі призначення судом експертизи;

c) у разі перегляду судового рішення у подібних правовідносинах (у іншій справі) у касаційному порядку палатою, об’єднаною палатою, Великою Палатою Верховного Суду

39. Які дії вчиняє суд у разі вирішення питання про проведення процедури врегулювання спору за участю судді?:

a) постановляє ухвалу, якою одночасно зупиняє провадження у справі;

b) постановляє ухвалу, якою одночасно закриває провадження у справі;

c) постановляє ухвалу про залишення позову без розгляду

40. За участю кого із перелічених учасників цивільних процесуальних відносин проводяться закриті наради під час врегулювання спору за участю судді?:

a) за участю всіх сторін, їх представників та судді;
b) за ініціативою судді з кожною із сторін окремо;
c) за ініціативою судді із участю всіх сторін та судді

41. Які процесуальні дії має право вчиняти суддя під час закритих нарад при проведенні врегулювання спору за участю судді?:

a) надавати сторонам юридичні поради та рекомендації;
b) надавати оцінку доказів у справі;
c) звертати увагу сторони на судову практику в аналогічних спорах

42. Інформація, отримана будь-якою зі сторін, а також суддею під час проведення врегулювання спору, є?:

a) конфіденційною;
b) відкритою;
c) з обмеженим доступом

43. Протягом якого строку проводиться врегулювання спору за участю судді?:

a) протягом розумного строку, але не більше тридцяти днів з дня постановлення ухвали про його проведення;
b) протягом розумного строку, але не більше шістдесяти днів з дня постановлення ухвали про його проведення;
c) протягом розумного строку, але не більше строку, встановленого для розгляду і вирішення справи у суді першої інстанції

44. Протягом якого строку суддя постановляє ухвалу про припинення врегулювання спору за участю судді у разі подання стороною заяви про припинення врегулювання спору за участю судді?:

a) не пізніше наступного робочого дня після надходження відповідної заяви сторони;
b) не пізніше п’яти днів з дня надходження відповідної заяви сторони;
c) у день надходження відповідної заяви сторони

45. У якій формі здійснюється врегулювання спору за участю судді?:

a) спільних та (або) закритих нарад;
b) відкритих та (або) закритих нарад;
c) закритих нарад та (або) судового засідання за правилами спрощеного позовного провадження

46. Врегулювання спору за участі судді може проводитися?:

a) на будь-якій стадії судового процесу;
b) до початку розгляду справи по суті;
c) до початку підготовчого провадження

47. Хто із зазначених інших учасників судового процесу може залучатися за необхідності до участі в нарадах?:

a) перекладач;
b) перекладач, експерт, спеціаліст;
c) перекладач, експерт з питань права

48. Третейський суддя:

a) фізична особа, призначена чи обрана сторонами у погодженому сторонами порядку або призначена чи обрана відповідно до Закону України «Про третейські суди» для вирішення спорів у судах загальної юрисдикції;

b) фізична особа, призначена чи обрана сторонами у погодженому сторонами порядку або призначена чи обрана відповідно до Закону України «Про третейські суди» для вирішення спорів у третейському суді;

c) фізична особа, яка досягла 18 років, має вищу юридичну освіту, призначена чи обрана сторонами у погодженому сторонами порядку або призначена чи обрана відповідно до Закону України «Про третейські суди» для вирішення спорів у третейському суді.

49. Третейська угода:

a) угода сторін про передачу спору на вирішення з третейського суду до суду загальної юрисдикції;

b) угода сторін про передачу спору на вирішення третейським судом;

c) угода сторін про передачу спору на вирішення судді;

50. Постійно діючий орган самоврядування третейських суддів - це:

a) Третейська палата;

b) Третейська палата України;

c) Вища рада правосуддя;

51. Місце проведення третейського розгляду справи у третейському суді для вирішення конкретного спору визначається:

a) за правилами загальної підсудності;

b) третейською угодою;

c) за місцем знаходження позивача

52. Відповідач вправі подати зустрічний позов для розгляду третейським судом, якщо такий позов:

a) стосується предмету позову;

b) є підвідомчим третейському суду та може бути предметом третейського розгляду відповідно до третейської угоди;

c) не є підвідомчим третейському суду та не може бути предметом третейського розгляду відповідно до третейської угоди;

53. Сторони, які передали спір на вирішення третейського суду, зобов'язані виконати рішення третейського суду, без будь-яких зволікань чи застережень:

a) добровільно;

b) добровільно у місячний строк;

c) добровільно у трьох денний строк

54. Рішення третейського суду може бути оскаржене та скасоване лише з таких підстав:

a) справа, по якій прийнято рішення третейського суду, не підвідомча третейському суду відповідно до Закону України «Про третейські суди»;

b) всі відповіді правильні;

c) третейський суд вирішив питання про права і обов'язки осіб, які не брали участь у справі

55. З питань, що виникають у процесі розгляду справи і не стосуються суті спору, третейський суд постановляє :

a) рішення;
b) ухвали;
c) постанови

56. Справи, розглянуті постійно діючим третейським судом, зберігаються у цьому третейському суді протягом ___ років з дня прийняття рішення третейського суду.

a) 5;
b) 10;
c) 15;

57. Якщо рішення третейського суду не виконано добровільно, то таке рішення?

a) підлягає примусовому виконанню в порядку визначеному , встановленому Законом України «Про третейські суди»;

b) підлягає примусовому виконанню в порядку, встановленому Законом України «Про виконавче провадження»;

c) не підлягає примусовому виконанню;

58. Міжнародний комерційний арбітраж – це:

a) будь-який арбітраж незалежно від того, чи утворюється він спеціально для розгляду окремої справи, чи здійснюється постійно діючою арбітражною установою;

b) арбітраж, що здійснюється постійно діючою арбітражною установою;

c) Національний правозастосовний інститут третейського характеру, недержавне утворення

59. До міжнародного комерційного арбітражу можуть за угодою сторін передаватися:

a) спори з договірних та інших цивільно-правових відносин, що виникають при здійсненні зовнішньоторговельних та інших видів міжнародних економічних зв’язків, якщо комерційне підприємство хоча б однієї із сторін знаходиться за кордоном;

b) спори підприємств з іноземними інвестиціями і міжнародних об'єднань та організацій, створених на території України, між собою, спори між їх учасниками, а так само їх спори з іншими суб'єктами права України;

c) спори з питань антимонопольного законодавства

60. Види міжнародних комерційних арбітражів:

a) загальний та спеціальний;
b) інституційний та ad hoc;
c) державний та третейський

61. Що слід розуміти під арбітражним судом ad hoc?

a) звичайний комерційний арбітраж;
b) комерційний арбітраж англомовних країн;
c) арбітраж, що утворюється для розгляду конкретної справи

62. Арбітражна угода - це:

a) угода сторін про передачу до арбітражу всіх або певних спорів, які виникли або можуть виникнути між ними у зв'язку з будь-якими конкретними правовідносинами, незалежно від того, мають вони договірний характер чи ні;

b) угода сторін про домовленість сторін, щодо кількості арбітрів під час перегляду спору між ними, в міжнародному комерційному арбітражі;

c) угода (правочин), що породжує права та обов'язки учасників господарських відносин

63. Види арбітражних угод:

a) арбітражне застереження, третейський запис, арбітражна угода;
b) дерогаційні та пророгаційні угоди;
c) застереження про право, що буде застосовуватися

64. Які питання узгоджуються в арбітражних угодах:

a) порядок постачання товару та продукції;
b) кількісний склад третейського суду;
c) суттєві умови договору поставки

65. Під регламентами міжнародних комерційних судів слід розуміти:

a) сукупність нормативно-правових актів;
b) сукупність норм, що регулюють цивільно-правові відносини;
c) збірник процедурних норм, які регулюють процедуру розгляду спору, починаючи з порушення справи і закінчуючи винесенням арбітражного рішення

66. При арбітражі ad hoc застосування положень того чи іншого регламенту можливе тільки:

a) за постановою голови суду;
b) за домовленістю сторін спору;
c) за клопотанням позивача у справі

67. Арбітраж ad hoc після виконання своїх обов'язків у повному обсязі:

a) стає постійно діючим судовим органом;
b) продовжує свої повноваження з розгляду інших справ;
c) припиняє існування як третейський суд

68. Під постійно діючими міжнародними комерційними арбітражами розуміють:

a) суди, в яких судочинство здійснюється за цивільними процесуальними законами України, що діють на час розгляду;
b) державні установи та організації, які здійснюють судочинство на підставі міжнародних угод;
c) арбітражні організації чи установи, метою створення та функціонування яких є надання суб'єктам міжнародних комерційних відносин специфічного виду послуг у сфері третейського вирішення спорів, що виникають між ними

69. Як здійснюється вибір права, що застосовується у міжнародному комерційному арбітражі:

a) за законом місця виконання договору;
b) за принципом автономії волі сторін;
c) відповідно до особистого закону сторін

70. Характерною особливістю рішень Міжнародного комерційного арбітражу є:

a) рішення є остаточними та не підлягають скасуванню;
b) мають обов'язково перевірятися у апеляційному порядку;
c) перевіряються у порядку прокурорського нагляду

71. Виправлення і роз'яснення рішення арбітражного суду можливе протягом:

a) протягом 30 днів після отримання рішення;

b) протягом 10 днів після отримання рішення;
c) протягом 15 днів після отримання рішення

72. Будь-яка із сторін, після отримання арбітражного рішення, може просити винести додаткове рішення стосовно:

a) вимог, які були заявлені в ході арбітражного розгляду;
b) вимог, які були заявлені в ході арбітражного розгляду, проте не були відображені в рішенні;
c) вимог, які були заявлені в ході арбітражного розгляду, з рішенням щодо яких сторона не погоджується

73. Арбітражне рішення може бути скасоване:

a) апеляційними загальними судами за місцезнаходженням арбітражу;
b) апеляційними господарськими судами за місцезнаходженням арбітражу;
c) апеляційними загальними судами

74. Рекомендаційний (необов'язковий) арбітраж (nonbinding arbitration) – це:

a) спосіб АВС, відповідно до якого сторони у визначеній послідовності викладають власні варіанти вирішення спору, а арбітр обирає з них найбільш прийнятний і справедливий;
b) вирішення арбітром спору між сторонами без урахування їх доводів;
c) залучений незалежний арбітр надає власну оцінку доводам сторін, спираючись на докази, виявлені під час прискореної неформалізованої арбітражної процедури, і такий висновок не може бути примусово виконаний

75. «Маятниковий арбітраж» (pendulum arbitration) або арбітраж останньої оферти (final offer arbitration) – це:

a) спосіб АВС, відповідно до якого вирішення арбітром спору між сторонами без урахування їх доводів;
b) спосіб АВС, відповідно до якого сторони у визначеній послідовності викладають власні варіанти вирішення спору, а арбітр обирає з них найбільш прийнятний і справедливий;
c) спосіб АВС, відповідно до якого залучений незалежний арбітр надає власну оцінку доводам сторін, спираючись на докази, виявлені під час прискореної неформалізованої арбітражної процедури, і такий висновок не може бути примусово виконаний

5.3. Створення презентацій у PowerPoint

Загальні методичні рекомендації

Мультимедійна презентація містить текстові матеріали, фотографії, малюнки, слайдшоу, звукове оформлення і дикторський супровід, аудіо та відеофрагменти і анімації.

1. При оформленні мультимедійної презентації необхідно дотримуватися єдиного стилю подання інформації.
2. Всі слайди презентації повинні бути виконані в програмі Microsoft PowerPoint будь-якої версії в єдиному стилі.
3. Розмір файлу повинен бути не більш ніж 2Мб, кількість слайдів 10-15.
4. Має бути титульний, інформаційний та підсумковий слайди.
5. Титульний слайд повинен відображати тему презентації і хто її виконав (прізвище, ім'я, навчальна група, курс, факультет).

6. На підсумковому слайді вказується список використаних джерел та стислий висновок роботи.

7. Формат слайдів. Параметри сторінки: - розмір слайдів - екран; орієнтація - альбомна; ширина - 24 см.; висота - 18см.; нумерація слайдів з «1».

8. Формат видачі слайдів - «Презентація на екрані».

9. Оформлення слайдів: шрифти для використання: TimesNewRoman, Arial, ArialNarrow. Не дозволяється змішувати різні типи шрифтів в одній презентації.

10. Написання: звичайний, курсив, напівжирний; колір і розмір шрифту має бути підібраний так, щоб всі надписи чітко читати на обраному полі слайду.

11. У титульному і підсумковому слайді використання анімаційних об'єктів не допускається.

12. Слайди не переповнювати текстом.

13. Використовувати прості слова та речення.

14. Вимоги до інформації: науковість, логічність, доступність, однозначність, лаконічність, завершеність, достовірність, сучасність, достатність.

15. Недопустимість граматичних та інших помилок.

16. На одному слайді не рекомендується використовувати більш ніж 3 кольори: один для фону (світлий), другий для заголовку, третій для тексту.

17.Таблична інформація вставляється до слайду як таблиця текстового процесора MS Word або табличного процесора MS Excel. Але не слід використовувати таблиці з великою кількістю даних.

18. Діаграми готуються з використанням майстра діаграм табличного процесора MS Excel.

19. Надписи до ілюстрованого матеріалу повинні відповідати його змісту.

20. Файлу мультимедійної презентації надати ім'я та розширення ppt. Наприклад: Петренко А. С- petrenko_as.ppt або as_petrenko.ppt

Примітка: у презентації розміщувати тільки оптимізовані (стислі) високої якості зображення.

Приблизна тематика (напрям розробки) презентацій у PowerPoint, що пропонуються (відповідно до структури навчальної дисципліни):

1. Медіація як альтернатива судовій процедурі.
2. Етапи медіації та їх загальна характеристика.
3. Види та моделі медіації.
4. Особливості сімейної медіації.
5. Медіація при вирішенні колективних трудових спорів.
6. Поняття «арбітраж» в українському праві.
7. Види міжнародного комерційного арбітражу та їх особливості.
8. Арбітражна угода: поняття та зміст.
9. Підстави для відмови у визнанні і виконанні іноземних арбітражних рішень.
10. Компетенція міжнародного комерційного арбітражу.

7. Методи навчання та контролю

Під час освітнього процесу використовуються наступні методи навчання: словесні, наочні, практичні, інноваційні. Методи контролю – усне та письмове опитування, практична перевірка, тестовий контроль тощо.

8. Форми та методи контролю, критерії оцінювання результатів навчання

Основними критеріями, що характеризують рівень компетентності здобувача вищої освіти при оцінюванні результатів поточного та підсумкового контролів, є такі:

- виконання всіх видів навчальної роботи, що передбачені робочою програмою навчальної дисципліни;
- глибина і характер знань навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, що міститься в основних та додаткових рекомендованих нормативних та доктринальних джерелах;
- вміння аналізувати явища, що вивчаються, у їх взаємозв'язку і розвитку;
- характер відповідей на поставлені питання (чіткість, лаконічність, логічність, послідовність тощо);
- вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач;
- вміння аналізувати достовірність одержаних результатів.

8.1. Оцінювання результатів поточної роботи (завдань, що виконуються на практичних, семінарських та консультаціях, результати самостійної роботи осіб, що навчаються) рекомендується проводити за критеріями:

Завдання, задачі, роботи (у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленням до цілого числа):

- 0% - завдання не виконано;
- 40% - завдання виконано частково або невчасно, а відповідь містить суттєві помилки методичного характеру;
- 60% - завдання виконано повністю, але невчасно, а відповідь містить суттєві помилки у розрахунках або в методиці;
- 80% - завдання виконано повністю і вчасно, проте відповідь містить окремі несуттєві недоліки (розмірності, висновки, оформлення тощо);
- 100% - завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

8.2. Ситуаційні вправи, конкретні ситуації та інші завдання творчого характеру (% від кількості балів, виділених на завдання із заокругленням до цілого числа):

- 0% - завдання не виконано;
- 40% - завдання виконано частково, висновки не аргументовані і не конкретні, звіт підготовлено недбало;
- 60% - завдання виконано повністю і вчасно, висновки містять окремі недоліки, судження особи, що навчається не достатньо аргументовані, звіт підготовлено з незначним відхиленням від вимог;
- 80% - завдання виконано повністю і вчасно, проте висновки містять окремі несуттєві недоліки несистемного характеру;
- 100% - завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

Форми поточного та підсумкового контролю

Для ефективної перевірки рівня засвоєння здобувачами знань, умінь і навичок з навчальної дисципліни використовують наступні методи контролю:

1) метод усного контролю;
2) метод письмового контролю;
3) метод тестового контролю;
4) метод програмованого контролю.

Для перевірки рівня засвоєння здобувачами знань, умінь і навичок з навчальної дисципліни використовують наступні форми контролю:

1) ***Поточний контроль успішності*** – це систематична перевірка знань здобувачів, яка проводиться викладачем на поточних заняттях відповідно до розкладу та відповідно до силабусу. Поточний контроль здійснюється на кожному занятті відповідно до конкретних цілей теми з метою перевірити ступінь та якість засвоєння матеріалу, що вивчається. В процесі поточного контролю оцінюється самостійна робота здобувачів щодо повноти виконання завдань, рівня засвоєння навчальних матеріалів, оволодіння практичними навичками аналітичної, дослідницької роботи та ін.

2) ***Підсумковий контроль*** – контроль навчальних досягнень здобувачів з метою оцінки якості освоєння ними програми навчальної дисципліни, що проводиться в період проміжної атестації у формі заліку або іспиту. Мета підсумкового контролю – виявити засвоєння навчальної дисципліни в цілому, розуміння навчального матеріалу, взаємозв'язок змісту навчального матеріалу, логіку його засвоєння тощо.

8.3. Рейтингова система оцінювання результатів навчання

8.3.1. Нормативне підґрунтя встановлення рейтингу компетентності здобувачів

Нормативним підґрунтям встановлення рейтингу компетентності є Закон України «Про вищу освіту». Відповідно до статті 50 Закону України «Про вищу освіту» формами організації освітнього процесу є: 1) навчальні заняття; 2) самостійна робота; 3) практична підготовка; 4) контрольні заходи.

Розподіл балів, з яких формується рейтинг компетентності здобувача, відбувається між поточним контролем (60 балів) та підсумковим контролем (40 балів).

8.3.2. Рейтинг компетентності здобувачів з навчальної дисципліни

Рейтинг компетентності з навчальної дисципліни, що забезпечуються кафедрою включає *рейтинг компетентності з навчальної роботи* (аудиторна робота та самостійна робота) та *рейтинг компетентності з підсумкового контролю* (контрольні заходи). Що відповідає пропорції за 100-бальною шкалою.

Якщо здобувач виявляє бажання займатися науковою роботою то йому додатково до підсумкового рейтингу компетентності з дисципліни можуть бути зараховані *бали наукової роботи*. У разі зарахування додаткових балів за результатами наукової роботи загальний рейтинг компетентності здобувача з навчальної дисципліни не може перевищувати 100 балів[2].

Якщо сумарний рейтинг компетентності здобувача складає менше 60 балів він вважається таким, що має академічну заборгованість.

8.3.2.1. Рейтинг з навчальної роботи здобувача

Відповідно до структури навчального плану навчальна робота складається з *аудиторної роботи* (лекційні, семінарські, практичні заняття) і *самостійної роботи*.

Оцінювання компетентності з навчальної роботи здобувача з дисципліни здійснюється шляхом встановлення відповідного рівня знань за кожне навчальне заняття та виставлення балів від 2 до 5 (табл. 1).

---

[2]Тобто даний рейтинг є додатковим і у разі перевищення 100 бальної шкали зменшується на ту кількість балів які її перевищують. Наприклад, *рейтинг компетентності з навчальної роботи* (аудиторна робота та самостійна робота) – 55 балів, *рейтинг компетентності з підсумкового контролю* (контрольні заходи) – 35 балів, *рейтингові бали за наукову роботу* – 20 балів, сума 55+35+20=110, *загальний рейтинг компетентності* здобувача вищої освіти - 100 балів.

Таблиця 1

Аудиторна робота (поточне накопичення балів)				Підсумковий контроль	Підсумкова кількість балів
				залік	
Max 60%				Max 40%	Max 100%
Тема 1. Тема 2. Тема 3. … Тема 6. Самостійна робота					

Важливо пам’ятати, що бали це не число, що отримуються в результаті вимірювань і обчислень, а приписане оціночне судження. Виставляючи бали, науково-педагогічний працівник має їх обґрунтувати, керуючись логікою та існуючими критеріями (табл. 2).

Таблиця 2

Характеристика оцінювання рівня компетентності здобувача

Бали	Критерій оцінювання компетентності
2[3]	***Незадовільний рівень компетентності.*** У здобувача *відсутні знання* навчального матеріалу або він відмовляється відповідати на запитання, передбачені робочою програмою навчальної дисципліни. Здобувач має *фрагментарні знання*, що базуються на попередньому досвіді. Не здатен формулювати визначення понять, класифікаційні критерії та тлумачити їхній зміст. Не може використовувати знання при вирішенні практичних завдань.
3	***Достатній рівень компетентності.*** Здобувач має *базові знання* з навчальної дисципліни. Формулює юридичні поняття, класифікаційні критерії, але допускає інтерпретаційні помилки. Може виокремити ознаки явища та їх охарактеризувати (риси, властивості, аспекти). Відповідь надається за одним джерелом навчальної літератури. При відтворенні знань застосовує репродуктивний тип мислення, відсутнє системне викладення навчального матеріалу. Не вміє доказово обґрунтовувати свої судження, допускає неточності при використанні знань для вирішення практичних завдань.
4	***Добрий рівень компетентності.*** Здобувач має *ґрунтовні знання* навчального матеріалу, але під час відповіді допускає незначні помилки. Володіє категоріально-понятійним апаратом та здатен використовувати знання для вирішення практичних завдань. Може охарактеризувати склад (зміст) явища (або внутрішню побудову явища) та його елементів. Може обґрунтувати призначення явища, яке конкретизується у його функціях (напрямках впливу на інші явища). Може навести подібність та відмінність з іншими спорідненими та протилежними явищами. Відповідь надається за декількома джерелами навчальної літератури, з посиланням на нормативно-правові акти та наведенням прикладів. При відтворенні знань застосовує продуктивний тип мислення.
5	***Відмінний рівень компетентності.*** Здобувач має *системні знання* глибоко і повно засвоїв увесь навчальний матеріал, в якому легко орієнтується, володіє категоріально-понятійним апаратом, вміє пов’язувати теорію з практикою, вирішувати практичні завдання, висловлювати і обґрунтовувати свої судження. Може навести особливості інтерпретації правових явищ в різних

[3]Здобувачу слід пам’ятати, що отримання зазначеного балу негативно впливає на загальний рейтинг компетентності і може привести до академічної заборгованості.

	теоріях, загальне та відмінне в різних позиціях вчених, як в національному так і в міжнародному та європейському праві (в межах часу, предмету, простору). Здатен обґрунтувати перспективи розвитку правових явищ в Україні. Відповідь надається на основі знань державних програм, концепцій, проектів нормативно-правових актів, а також наукових досліджень вітчизняних та закордонних вчених. Даний рівень компетентності передбачає грамотний, логічний виклад відповіді (як в усній, так і в письмовій формі), якісне зовнішнє оформлення. При відтворенні знань застосовує евристичний тип мислення.

Рейтинг компетентності з навчальної роботи здобувача з дисципліни, визначається шляхом встановлення середньоарифметичного балу здобувача, отриманого на семінарських та практичних заняттях з урахуванням роботи на лекційних заняттях та самостійної роботи протягом опанування навчальної дисципліни та помноженого на коефіцієнт $К_1$ ($К_1$=60:5=12) з округленням результату до цілого числа.

Середній бал здобувача визначається шляхом додавання усіх балів отриманих на семінарських та практичних заняттях з урахуванням роботи на лекційних заняттях та самостійної роботи протягом опанування навчальної дисципліни, поділених на кількість відповідей здобувача з округленням результату до десятих (наприклад 3,8 або 4,5)[4]. *При визначені середнього балу здобувача необхідною умовою його зарахування є те, що відповідні бали мають бути отриманні здобувачем не менше як на 50% занять з навчальної роботи. У разі не виконання зазначеної умови або коли середньоарифметичний бал здобувача менший 2,5 здобувач вважається таким, що має академічну заборгованість яку зобов'язаний ліквідувати шляхом відпрацювання тем програми навчальної дисципліни з яких не має відповідних балів.*

8.3.2.2. Рейтинг з підсумкового контролю здобувачів

Відповідно до навчального плану *підсумковий* контроль із навчальної дисципліни «Правові форми альтернативного вирішення спорів», що забезпечуються кафедрою передбачений у формі заліку для денної та заочної форм навчання.

Підсумковий контроль із перевірки компетентності з навчальних дисциплін, що забезпечуються кафедрою складається письмово або усно за білетами підсумкового контролю які пропонуються здобувачу. Максимальна кількість балів з підсумкового контролю здобувачів становить 40 балів.

Кількість білетів підсумкового контролю має перевищувати кількість здобувачів у навчальній групі не менше ніж на 5 одиниць. Кількість питань в білеті підсумкового контролю з навчальних дисциплін визначається кафедрою з урахуванням специфіки дисципліни[5].

Оцінювання компетентності здобувача під час підсумкового контролю здійснюється шляхом встановлення відповідного рівня знань за кожне питання. Виставляючи рівень компетентності, науково-педагогічний працівник має його обґрунтувати, керуючись логікою та існуючими критеріями (табл. 2).

---

[4]Наприклад, з дисципліни навчальним планом передбачено 5 семінарських та практичних занять. Для того щоб не мати академічної заборгованості здобувач має відповідати більше ніж на 50% занять тобто на 3 парах. Отже, виконуючи зазначену вимогу він працював на першому занятті і отримав 3 бали, на другому занятті він не підготувався і отримав 2 бали (які в подальшому пересклав на 4), на третьому занятті здобувач був відсутній з поважної причини, отримав «Н», яку в подальшому пересклав на 3 бали, на останньому – 4 бали. Середньоарифметичний бал складає загальна сума балів поділена на кількість оцінок (3+2+4+3+4)÷5=3,2. Відповідно рейтинг компетентності з навчальної роботи здобувача буде 3, 2 × 12 = 38, 4 ≈ 38.

[5]Наприклад, два теоретичних питання, одне практичне, одне питання з переліку питань що виноситься на самостійну роботу.

Рейтинг компетентності з підсумкового контролю здобувача визначається шляхом встановлення середньоарифметичного балу здобувача отриманого за кожне питання білету підсумкового контролю помножене на коефіцієнт $К_2$ ($К_2$=40:5=8) з округленням результату до цілого числа.

Середньоарифметичний бал здобувача з підсумкового контролю визначається шляхом додавання усіх балів отриманих за кожне питання білету підсумкового контролю поділених на кількість питань білету з округленням результату до десятих (наприклад 3,8 або 4,5)[6].

8.3.3. Рейтинг наукової роботи здобувача

За результатами семестрової наукової роботи здобувача його рейтинг компетентності з дисципліни може бути підвищений з урахуванням рівнів результативності такої роботи.

Рейтингові бали за наукову роботу здобувачів нараховуються з урахуванням рівнів результативності цієї роботи. Відповідні значення рівнів та додаткові бали визначаються згідно з таблицею (табл. 3).

Таблиця 3

Характеристика оцінювання рівня творчих досягнень здобувача

Результати творчої роботи здобувача	**Рівень результативності та додаткові бали**
Стаття у факультетському (інститутському) збірнику, призове місце на конкурсі наукових робіт здобувачів (здобувачів, студентів) факультету (інституту), приз за експонат на виставці здобувачських (студентських) робіт, доповідь на факультетській (інститутській) науковій конференції та ін.	I рівень, факультетський (інститутський) – 5 балів
Ті ж досягнення на заходах академічного рівня, прийняття до розгляду заявки на патент та ін.	II рівень, академічний – 10 балів
Ті ж досягнення на заходах міжвузівського рівня чи МОН, МВС декілька досягнень II рівня, участь у республіканських виставках, національних олімпіадах, отримання державного патенту, заявка на закордонне патентування.	III рівень, міністерський, міжвузівський – 15 балів
Статті в міжнародних збірниках та журналах, доповіді на міжнародних конференціях і семінарах, участь у міжнародних олімпіадах, конкурсах та виставках, отримання закордонного патенту.	IV рівень, міжнародний – 20 балів

[6]Наприклад, здобувач відповідаючи на білет підсумкового контролю за перше питання отримав 3 бали, за друге 4 бали, за трете 5 балів, за четверте 2 бали. Відповідно його загальний рейтинг з підсумкового контролю за результатами складання екзамену буде ((3+4+5+2)÷4)×8 = 28. Або інший приклад, здобувач відповідаючи на білет підсумкового контролю за перше питання отримав 3 бали, за друге 4 бали, за трете 5 балів. Відповідно його загальний рейтинг з підсумкового контролю за результатами складання екзамену буде ((3+4+5)÷3)×8 = 32. Або ще приклад, здобувач відповідаючи на білет підсумкового контролю за перше питання отримав 4 бали, за друге 5 балів. Відповідно його загальний рейтинг з підсумкового контролю за результатами складання екзамену буде ((4+5)÷2)×8 = 36.

8.4. Фіксація результатів компетентності здобувача

Для занесення результатів компетентності здобувача у відомість обліку успішності, залікову книжку здобувача використовується таблиця співвідношення між рейтингом здобувача та ECTS оцінками (табл. 4).

Таблиця 4

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	**Оцінка за національною шкалою**	**Оцінка за шкалою ECTS**	
		Оцінка	**Пояснення**
90-100	відмінно	A	відмінне виконання
85-89	добре	B	вище середнього рівня
75-84		C	загалом хороша робота
66-74	задовільно	D	непогано
60-65		E	виконання відповідає мінімальним критеріям
35-59	незадовільно	Fx	необхідне перескладання
1-34		F	необхідне повторне вивчення курсу

9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає дисципліна та з урахуванням дистанцій

9.1. Під час проведення занять в очному (offline) режимі використовуються наступні засоби програмного забезпечення:

інтерактивні, мультимедійні проектори, комп'ютери, планшети, інтерактивна дошка.

9.2. Під час проведення занять в змішаний (blended) режимі використовуються наступні засоби програмного забезпечення:

доступ до дистанційних навчальних курсів дисциплін на офіційному вебпорталі НАВС через мережу Інтернет.

9.3 Під час проведення занять без очної складової в дистанційному режимі (on-line) за вибором викладача використовується:

програмне забезпечення через мережу Інтернет.

10. Перелік питань для підсумкового контролю з навчальної дисципліни

Перелік контрольних питань формується відповідно до структури програми навчальної дисципліни і містить наступні питання:

1. Історія розвитку інституту альтернативних способів вирішення спорів.
2. Виникнення та розвиток української моделі альтернативних способів вирішення спорів.
3. Принципи та підходи до вирішення конфліктів та спорів.
4. Способи та методи вирішення конфлікту: критерії вибору.
5. Поняття, ознаки, принципи та класифікація альтернативних способів вирішення спорів.
6. Види альтернативних способів вирішення спорів: їх загальна характеристика.

7. Сфера застосування альтернативних способів вирішення спорів.
8. Поняття та природа медіації.
9. Принципи медіації.
10. Види медіації.
11. Моделі медіації.
12. Сторони медіації.
13. Функції медіатора та вимоги до нього.
14. Інші учасники медіації.
15. Загальна характеристика медіаційної процедури.
16. Відмінність медіації від переговорів і судового процесу.
17. Правила медіації.
18. Стадії медіації.
19. Міжнародні стандарти медіації.
20. Європейські стандарти медіації.
21. Сімейна медіація.
22. Медіація в трудових відносинах.
23. Поняття мирової угоди сторін.
24. Порядок укладення мирової угоди.
25. Затвердження мирової угоди судом.
26. Відмова у затвердженні мирової угоди.
27. Особливості ухвали суду про затвердження мирової угоди.
28. Наслідки укладення мирової угоди.
29. Виконання мирової угоди.
30. Порядок укладення мирової угоди у апеляційному провадженні цивільного судочинства.
31. Наслідки укладення мирової угоди у апеляційному провадженні цивільного судочинства.
32. Порядок укладення мирової угоди у касаційному провадженні цивільного судочинства.
33. Наслідки укладення мирової угоди у касаційному провадженні цивільного судочинства.
34. Мирова угода в процесі виконання рішення. Порядок укладення мирової угоди в процесі виконання рішення.
35. Строк розгляду судом питання про затвердження мирової угоди.
36. Відмова у затвердженні мирової угоди у процесі виконання рішення.
37. Поняття врегулювання спору за участю судді та його співвідношення з медіацією.
38. Ознаки врегулювання спору за участю судді.
39. Підстави проведення врегулювання спору за участю судді.
40. Порядок призначення врегулювання спору за участю судді.
41. Порядок проведення врегулювання спору за участю судді.
42. Підстави припинення врегулювання спору за участю судді.
43. Строк проведення врегулювання спору за участю судді.
44. Поняття та правова природа третейського суду.
45. Співвідношення третейських судів та міжнародного комерційного арбітражу.
46. Види третейських судів.
47. Поняття третейської угоди. Її ознаки та правова природа.
48. Третейський договір.
49. Третейське застереження.
50. Форма, зміст, порядок укладення та виконання третейських угод.
51. Порядок розгляду і вирішення спорів у третейських судах.

52. Специфіка третейського судочинства і його відмінність від судочинства в державних судах.
53. Порядок укладення і затвердження мирової угоди в третейському суді.
54. Особливості механізму затвердження мирової угоди.
55. Механізм забезпечення позову, що розглядається в третейському суді.
56. Прийняття рішення третейським судом.
57. Порядок винесення ухвали третейським судом.
58. Вимоги до рішення третейського суду.
59. Обов'язковість рішення третейського суду.
60. Припинення третейського розгляду.
61. Остаточність рішення третейського суду.
62. Передумови для оскарження рішення третейського суду.
63. Механізм визначення компетентного державного суду.
64. Суб'єкти, які наділені правом оскаржувати рішення третейського суду.
65. Поняття міжнародного комерційного арбітражу та переваги вирішення зовнішньоекономічних спорів шляхом арбітражу.
66. Види міжнародного комерційного арбітражу: інституційний арбітраж та арбітраж ad hoc.
67. Джерела норм, що регулюють міжнародний комерційний арбітраж.
68. Поняття арбітра. Особи, які можуть виступати в якості арбітрів. Правовий статус арбітра.
69. Арбітражна угода, як підстава розгляду зовнішньоекономічних спорів шляхом арбітражу: поняття арбітражної угоди та види арбітражних угод.
70. Зміст арбітражної угоди.
71. Загальноприйнятий порядок порушення арбітражного провадження.
72. Поняття арбітражного рішення.
73. Оспорювання арбітражних рішень.
74. Порядок визнання і виконання іноземних арбітражних рішень в Україні.
75. Виконання в Україні арбітражних рішень Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України.

11. Рекомендована література

Нормативно-правові акти

1. Конституція України: Конституція, Закон від 28.06.1996 р. № 254к/96ВР. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text (дата звернення: 19.06.2021 р.)
2. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. № 435-IV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15 (дата звернення: 19.06.2021 р.)
3. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004р. № 1618. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/1618-15 (дата звернення: 19.06.2021 р.)
4. Господарський кодекс України : Закон України від 06 листопада 1991 р. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1798-12. (дата звернення: 19.06.2021 р.)
5. Господарський процесуальний кодекс України : Закон України від 06 листопада 1991 р. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1798-12. (дата звернення: 19.06.2021 р.)
6. Кодекс адміністративного судочинства України : Закон України від 06 липня 2005 № 2747-IV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15. (дата звернення: 19.06.2021 р.)
7. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13 квітня 2012 № 4651-VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17. (дата звернення: 19.06.2021 р.)

8. Кодекс торговельного мореплавства України від 23.05.1995 р. № 176/95-ВР URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/176/95-%D0%B2%D1%80#Text. (дата звернення: 19.06.2021 р.)
9. Про зовнішньоекономічну діяльність : Закон України від 16 травня 1991 року №959. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12 (дата звернення: 19.06.2021 р.)
10. Про міжнародне приватне право: Закон України від 23 червня 2005 року №2709. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2709-15 (дата звернення: 19.06.2021 р.)
11. Про міжнародний комерційний арбітраж: Закон України від 24 лютого 1994 року №4002 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4002-12 (дата звернення: 19.06.2021 р.)
12. Про міжнародні договори: Закон України від 29.06.2004 р. № 1906-IV URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1906-15#Text (дата звернення: 19.06.2021 р.)
13. Про третейські суди: Закон України від 11.05.2004 р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1701-15 (дата звернення: 19.06.2021 р.)
14. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 р. № 580-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text (дата звернення: 19.06.2021 р.)
15. Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів): Закон України від 03.03.1998 р. № 137/98-ВР. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/137/98-%D0%B2%D1%80#Text (дата звернення: 19.06.2021 р.)
16. Нью-Йоркська Конвенція про визнання й приведення у виконання іноземних арбітражних рішень 1958 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_070#Text (дата звернення: 19.06.2021 р.)
17. Європейська Конвенція про зовнішньоторговельний арбітраж 1961 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_069#Text (дата звернення: 19.06.2021 р.)
18. Типовий закон ЮНІСТРАЛ «Про міжнародний торговий арбітраж» 1985 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_879#Text (дата звернення: 19.06.2021 р.)
19. Арбітражний регламент Арбітражного інституту Торгової палати м. Стокгольму. URL: https://sccinstitute.com/media/1407441/arbitrationrules_russian_2020.pdf (дата звернення: 19.06.2021 р.)
20. Арбітражний регламент Європейської економічної комісії ООН. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_337 (дата звернення: 19.06.2021 р.)
21. Регламент Лондонського Міжнародного Третейського суду. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_447 (дата звернення: 19.06.2021 р.)
22. Регламент Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001571-94#Text (дата звернення: 19.06.2021 р.)
23. Арбітражний регламент ЮНСІТРАЛ. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_059#Text (дата звернення: 19.06.2021 р.)
24. Київська конвенція про порядок вирішення спорів, пов'язаних із здійсненням господарчої діяльності 1992 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/997_076#Text (дата звернення: 19.06.2021 р.)
25. Конвенція, що скасовує вимогу легалізації іноземних офіційних документів від 05.10.1961 р. (Україна приєдналася в 2002 р.). URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_082 (дата звернення: 19.06.2021 р.)
26. Європейська конвенція про зовнішньоторговий арбітраж від 21 квітня 1961 р. URL : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_069 (дата звернення: 19.06.2021 р.)
27. Конвенція ООН про визнання та виконання іноземних арбітражних рішень від 10 червня 1958 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_070#Text (дата звернення: 19.06.2021 р.)
28. Конвенція про порядок вирішення інвестиційних спорів між державами та іноземними особами від 18 травня 1965 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_060#Text (дата звернення: 19.06.2021 р.)

29. Європейська конвенція про введення одноманітного закону про арбітраж від 20 січня 1966 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_679#Text (дата звернення: 19.06.2021 р.)
30. Конвенція про позовну давність у міжнародній купівлі-продажу товарів 1974 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_002#Text (дата звернення: 19.06.2021 р.)
31. Конвенція про вирішення арбітражним шляхом цивільно-правових спорів, що випливають з відносин економічного та науково-технічного співробітництва від 26 травня 1972 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/998_570#Text (дата звернення: 19.06.2021 р.)
32. Договір до Енергетичної Хартії та Заключний акт до неї. Протокол до Енергетичної Хартії з питань енергетичної ефективності і суміжних екологічних аспектів від 17 грудня 1994 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_056#Text (дата звернення: 19.06.2021 р.)
33. Угода про порядок вирішення спорів, пов'язаних із здійсненням господарської діяльності, від 20 березня 1992 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/997_076#Text (дата звернення: 19.06.2021 р.)
34. Типовий закон про міжнародний комерційний арбітраж 1985 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_879#Text (дата звернення: 19.06.2021 р.)
35. Погоджувальний регламент ЮНСІТРАЛ від 23 липня 1980 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_063#Text (дата звернення: 19.06.2021 р.)
36. Регламент постійно діючого Третейського суду при Асоціації українських банків. URL: https://tretsud.aub.org.ua/index.php/10/------11 (дата звернення: 19.06.2021 р.)
37. Регламент постійно діючого Третейського суду при Торгово-промисловій палаті України. URL: https://www.ucci.org.ua/reglament-postiino-diiuchogo-treteiskogo-sudu-pri-torgovo-promislovii-palati-ukrayini (дата звернення: 19.06.2021 р.)
38. Регламент постійно діючого Третейського суду при Українському національному комітеті Міжнародної промислової палати. URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/va052571-04#Text (дата звернення: 19.06.2021 р.)
39. Рекомендація Rec (2001) 9 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам щодо альтернатив судовому розгляду спорів між адміністративними органами й Сторонами-приватними особами від 5 вересня 2001 р. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/Rec_2001_9_2001_09_05.pdf (дата звернення: 19.06.2021 р.)
40. Рекомендація Rec № (2002) 10 Комітету Міністрів Ради Європи щодо медіації в цивільних справах від 18.09.2002 р. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/Rec_2002_10_2002_09_18_1.pdf (дата звернення: 19.06.2021 р.)
41. Основоположне рішення Ради Європейського Союзу (2001/220/JHA) про місце жертв злочинів у кримінальному судочинстві від 15.03.2001 р. URL: https://issuu.com/uccg/docs/16_fr_decision_ukr (дата звернення: 19.06.2021 р.)
42. Директива Європейського парламенту та Ради Європейського Союзу № 2008/52 щодо деяких аспектів посередництва (медіації) у цивільних та комерційних справах від 21.05.2008 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_a95 (дата звернення: 19.06.2021 р.)
43. Про практику розгляду судами клопотань про визнання й виконання рішень іноземних судів та арбітражів і про скасування рішень, постановлених у порядку міжнародного комерційного арбітражу на території України: постанова Пленуму Верховного Суду України від 24.12.99 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0012700-99#Text (дата звернення: 19.06.2021 р.)
44. Рішення Конституційного Суду України від 09.07.2002 р. по справі № 1-2/2002 (справа про досудове врегулювання спорів). URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/v015p710-02 (дата звернення: 19.06.2021 р.)

45. О медиации : Закон Республики Молдова от 14 июня 2007 года № 134. URL: http:// lex.justice.md/viewdoc.php?action=view&view=do c&id=326255&lang=2 (дата звернення: 19.06.2021 р.)
46. О медиации : Закон Республики Казахстан от 28 января 2011 года № 401-IV. URL: https:// online.zakon.kz/document/?doc_id=30927376 (дата звернення: 19.06.2021 р.)
47. О медиации : Закон Республики Беларусь от 12 июля 2013 года № 58-З. URL: http://pravo. by/document/?guid=3871&p0=H11300058 (дата звернення: 19.06.2021 р.)
48. Про медіацію : Закон Мальти від 21 грудня 2004 року (дата звернення: 19.06.2021 р.)
49. Zivil rechts mediations gesetz : Закон Австрії URL: https://www.gesetze-im-internet.de/englisch_zpo/englisch_zpo.html (дата звернення: 19.06.2021 р.)
50. Цивільний-процесуальний кодекс Федеративної Республіки Німеччини. URL:https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.
wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=20002753 (дата звернення: 19.06.2021 р.)
51. Kodeks postępowania cywilnego. Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. URL: http:// isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id= WDU19640430296 (дата звернення: 19.06.2021 р.)
52. Про медіацію (посередництво) Закон Болгарії від 17 грудня 2004 року. URL: www.commonground.org.ua (дата звернення: 19.06.2021 р.)

Основна література

1. Абромов Я. Така суперечлива медіація. / Я. Абромов // Юридична газета.-2015.- 18 серп. (№ 32-33). С. 42-43.
2. Аболонин В. О. Судебная медиация: теория, практика, перспективы. Москва: Инфотропик Медиа, 2014. 408 с.
3. Альтернативні підходи до розв'язання конфліктів: теорія і практика застосування / уклад.: Н. Гайдук, І. Сенюта, О. Бік, Х. Терешко. Львів, 2007.
4. Альтернативні способи вирішення спорів: навч. посіб. / М.Я. Білак, Ю.Д. Притика, О.М. Спектор, М.М. Хоменко ; за заг. ред. Ю.Д. Притики. Харків: Право, 2019. 264 с.
5. Бичок Т.П., Дяченко С.В. Актуальні питання врегулювання спору за участю судді. Юридичний науковий електронний журнал. 2018. № 6. С. 86–88. URL: http://lsej.org.ua/6_2018/21.pdf.
6. Бондаренко-Зелінська Н. Л. Впровадження медіації у судовий процес як складова наближення законодавства України до європейських стандартів. Приватне право і підприємництво. 2011. Вип. 10. С. 181–185.
7. Боровська І.А. До питання визначення юридичної природи врегулювання спору за участю судді. Юридична Україна. 2020. № 3. С. 72–74.
8. Бут І. О. Розгляд цивільно-правових спорів третейськими судами в Україні : автореф. дис. … канд. юрид. наук : 12.00.03. Одеса, 2016. 23 с. 16.
9. Бут І. О. Щодо класифікації третейських угод. Електронне наукове видання «Юридичний науковий електронний журнал». 2015. № 2. С. 55-59. [Електронний ресурс]. Режим доступу URL: http://lsej.org.ua/2_2015/15. pdf.
10. Вангородська Н. А. Мирова угода як результат вирішення спорів третейськими судами в Україні в X–XVIII ст. Бюлетень Міністерства юстиції України. 2009. № 12 (98). С. 98–104.
11. Волков Б. С., Волкова Н. В. Конфликтология: учеб. пособие для студентов вузов. 4-е изд., испр. и доп. Минск, 2010.
12. Венедіктова В. І. Виконання рішень іноземних судів та міжнародних арбітражів. Судебно-юридическая газета. Блог. 2018. URL: https://sud.ua/ru/news/blog/127252-vikonannya-rishenn-inozemnikh-sudiv-ta-mizhnarodnikh-arbitrazhiv
13. Волощук О. Т., Гетманцев М. О. Правовий статус арбітра міжнародного комерційного арбітражу: монографія / за заг. ред. док. юрид. наук, проф., акад. НАПрН України О. Д. Крупчана. Київ: 2020. 170 с.

14. Вступ до альтернативного вирішення спорів : навч. посіб. / Г. В. Анікіна, Ю. В. Білоусов, Н. Л. Бондаренко-Зелінська [та ін.] ; під ред. У. Хелльманна, Н. Л. Бондаренко-Зелінської. Хмельницький : Хмельницький університет управління та права, 2017. 234 с.
15. Головачов Я. Врегулювання спорів за участю судді: «Що?» і «Як?» Юридична газета. 2020. № 9 (715). 13 травня 2020 р. URL: https://yur-gazeta.com/publications/practice/sudova-praktika/vregulyuvannya-sporiv-za- uchastyu-suddi-shcho-i-yak.html.
16. Горбань Н.С. Про переваги медації та мирової угоди у виконавчому провадженні / Н.С. Горбань // Держава і право, 2018. -Вип. 82. – С. 121-133.
17. Грень Н. М. Реалізація права людини на справедливий суд шляхом процедури присудової медіації: теоретико-правове дослідження : дис. … канд. юрид. наук. Львів, 2017. 250 с.
18. Гриб А. М., Михайлов О. М. Становлення та розвиток інституту примирення на українських землях (IX ст. — 1917 р.): монографія. Одеса : Фенікс, 2018. 202 с.
19. Данілова Е.І. Модель управління корпоративними конфліктами методом медіації та фасилітації. Формування ринкових відносин в Україні. 2013. № 3. С. 158-162. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/frvu_2013_3_36
20. ЕрмаковаЕ.П.Гражданскийпроцесс,арбитражимедиациявстранахСевернойАфрики(АлжириЕгипет).М.: Инфотропик Медиа, 2019. 264 с.
21. Задорожна С. Ф. Альтернативне (позасудове) вирішення комерційних спорів. Вісник Запорізького національного університету. 2005. № 2. С. 123–126.
22. Здрок О. Н. Медиация: пособие. Минск: Четыре четверти, 2018. 540 с.
23. Зубро Т. П. Медіація як спосіб альтернативного врегулювання спорів в європейському просторі. Збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. «Право». 2014. Вип. 21. С. 130-136. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpkhnpu_pravo_2014_21_21
24. Козелецька М. О. Визнання та виконання судових рішень у цивільних та комерційних справах в Європейському Союзі: автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.03 / Козелецька Марина Олексіївна; Ген. прокуратура України, Нац. акад. прокуратури України. Київ, 2015. 18 с.
25. Корінний С.О. Альтернативні способи вирішення спорів та інститут судової медіації в адміністративному процесі України : виклад основних доктринальних підходів. Visegrad Journal on Human Rights. 2017. № 4. Т. 3. С. 128–134.
26. Корінний С.О. Альтернативні способи вирішення спорів: сучасні науково-теоретичні підходи. Актуальні проблеми вдосконалення законодавства та правозастосування : матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Запоріжжя, 27–28 жовтня 2017 р. Запоріжжя: Запорізька міська громадська організація «Істина», 2017. С. 83–87.
27. Костюшко Х. «За» і «проти» арбітражу та медіації /Х. Костюшко // Юридична газета. – 2015.- 17 листоп. (№ 46) – С. 20.
28. Котвятковський Ю. О. Оскарження рішень третейських судів в порядку цивільного судочинства : автореф. дис. … канд. юрид. наук 12.00.03. Київ, 2018. 22 с.
29. Кравцов С. О. Міжнародний комерційний арбітраж та національні суди: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Харків: Б.в., 2012. 22 с. 93.
30. Красіловська З. Альтернативні способи вирішення спорів у сфері державного управління: поняття та сутність. Державне управління та місцеве самоврядування. 2015. Вип. 1. С. 158–167.
31. Крестовська Н., Романадзе Л., Медіація у професійній діяльності юриста. Одеса: Екологія, .2019, с.462.
32. Куницький Є.В. Мирова угода як форма примирення сторін у цивільному процесі. Право і суспільство. 2020. № 3. С. 68–74.

33. Левицький Є. Медіація vs Врегулювання господарського спору за участю судді. Юридична Газета. 2017 р. № 27–28. С. 44–45.
34. Любченко Я. П. Виникнення та розвиток альтернативних способів вирішення міждержавних спорів. Державне будівництво та місцеве самоврядування: зб. наук праць / редкол.: С. Г. Серьогіна та ін. Харків: Право, 2016. Вип. 32. С. 290–299.
35. Мазаракі Н.А. Основоположні ідеї інституту альтернативного вирішення спорів. Науковий вісник публічного та приватного права. 2018. № 6. С.112–118.
36. Мальський М. М. Арбітражна угода: теоретичні та практичні аспекти: монографія. Львів, 2013, 372 с.
37. Міжнародне приватне право. Особлива частина: підручник / за ред. А. С . Довгерта і В . І . Кисіля. – К.: Алерта, 2013. – 400 с.
38. Міжнародний комерційний арбітраж / Білоусов Ю.В., Конащук В.М., Коссак В.М. та ін. Хмельницький: Хмельницький університет управління та права, 2015. 204с.
39. Макаренко Є. Внесення змін до Регламенту МКАС при ТПП України: позитивні аспекти для учасників арбітражного процесу. Юрист та Закон. № 38, 2017. С. 7.
40. Микитин Ю.І. Історичний розвиток примирення и посередництва в джерелах права, що діяли на українських землях у XVI-XIX століттях. Актуальні проблеми вдосконалення законодавства України. 2009. № 21. URL: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/apvchzu/2009_21/.
41. Михайлів М. О. Правові наслідки недотримання форми арбітражної угоди. Підприємництво, господарство і право. №9, 2017. С.218-222.
42. Нестор Н. В. Запровадження медіації в кримінальному процесі України: проблеми теорії та практики : монографія. К.: Алерта, 2018. С.182.
43. Носырева Е. И. Альтернативное разрешение споров в США. Москва : ОАО «Издательский дом Городец», 2005. 320 с.
44. Нью-Йоркська конвенція про визнання та виконання іноземних арбітражних рішень: 60-річна історія успіху. Збірник доповідей і статей до V Міжнародних арбітражних читань пам’яті академіка І. Г. Побірченка. – К.: 2019. – 184 с.
45. Огренчук Г. О. Правове регулювання застосування медіації при вирішенні цивільно-правових спорів : автореф. дис ... канд. юрид. наук. Київ, 2016. 20 с.
46. Полатай В. Ю. Вирішення спорів у мережі інтернет. Альтернативний спосіб. Актуальні проблеми сучасного міжнародного права: зб. наук. ст. за матеріалами І Харк. міжнар.-прав. читань, присвяч. пам’яті проф. М. В. Яновського і В. С. Семенова (м. Харків, 27 листопада 2015 р.): у 2 ч. Харків, 2015. Ч. 1. С. 241–247.
47. Поліщук М. Я. Медіація як спосіб вирішення ціивільно-правових спорів: дис. … канд. юрид. наук. Київ, 2017. 225 с.
48. Практичне застосування медіації: практично-методичний посібник викладача / укл.: В. Каневська, К. Наровська. Київ, 2016.
49. Присяжнюк І. Запровадження медіації як форми відновного правосуддя. Вісник Національної академії прокуратури України. 2012. № 2. С. 65–69.
50. Притика Ю.Д. Альтернативне вирішення спорів. Підручник. За заг. ред. д.ю.н. Ю.Д. Притики. Київ. ВД «Дакор», 2021.434 с.
51. Проблемні питання судової практики у справах про визнання та виконання рішень Міжнародного комерційного арбітражного суду 14.06.2021. мультимедійна презентація.URL:https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/MKAS_rishennya_1.pdf
52. Противень С. Примирення сторін vs вирішення справи. Нова роль суду у вирішенні конфліктів. Юрист & Закон. № 03, 25 січня 2018р. URL: https://sk.ua/wpcontent/uploads/sk_files/primirennya_storin_vs_virishennya_spravi.pdf.
53. Прусенко Г. Поняття та види забезпечувальних заходів у міжнародному комерційному арбітражі / Г. Прусенко // Юридичний вісник. - 2014. - № 2. - С. 296-300. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/urid_2014_2_53

54. Стасів Н.С. Цивільне судочинство у справах про надання дозволу на примусове виконання рішень третейських судів. дис. … канд. юрид. наук 12.00.03. Львів, 2020. 235 с.
55. Степанова Т.В. Щодо розмежування понять «медіація», «досудове врегулювання спору» та «урегулювання спору за участю судді». Південноукраїнський правничий часопис. 2018. № 4. Ч.1. С. 24-27. URL: http://dspace.onu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/24525/1/24-27.pdf
56. Тетерук М.А. Визнання та виконання рішень міжнародних комерційних арбітражів: новели законодавства та судова практика. Правова держава. 2018. С. 183-189
57. Турман Н. Медіація в кримінальному процесі: шляхи удосконалення чинного законодавства. Підприємництво, господарство і право. 2017. № 3. С. 276-280.
58. Уроки маленькой страны. Система альтернативного разрешения споров в Герцогстве Люксембург. Медиация и право. Посредничество и примирение. 2009. № 3 (13). С. 50–54.
59. Фурса С.Я., Фурса Є.І. Врегулювання спору за участі судді – новий зміст медіації / С.Я. Фурса, Є.І. Фурса // Часопис Київського університету права, 2017. – № 2.- С. 97-101.
60. Хрестоматия альтернативного разрешения споров: учебно-методические материалы и практические рекомендации / сост. Г.В. Севастьянов. Санкт-Петербург: АНО «Редакция журнала «Третейский суд», 2009. 528 с.
61. Цірат Г. А. Міжнародний комерційний арбітраж : навч. посіб. / Г.А. Цірат. К.: Алерта, 2019. 410 с.
62. Цимбалюк В. Теоретико-правовий аналіз зарубіжного досвіду правового забезпечення медіації. Бюлетень Міністерства юстиції України. 2014. № 11. С. 55–60.
63. Цувіна Т.А. Впровадження інститут присудової медіації як перспективний напрямок реформування цивільного процесуального законодавства України. Збірник наукових праць Україна на шляху до Європи : реформа цивільного процесуального законодавства. 2017. С. 195-200.
64. Шандра В. С. Совісні суди в Україні (остання чверть XVIII — середина XIX ст.). К : Інститут історії України НАН України, 2011. 266 с.
65. Шапіро В.С., Сердюк В.І. Мирова угода: особливості та правове регулювання. URL: http://ippi.org.ua/shapiro-vs-serdyuk-vi-mirova-ugoda-osoblivosti-ta-pravove-regulyuvannya.
66. Шепель Т. П., Чагін С. М., Колотило М. М., Болтушкіна О. В., Мустафаєва М. Д., Харченко Н. М. Третейські суди в Україні: стан розвитку, статистика, практика та перспективи. Київ, 2018. 52 с.
67. Ясиновський І.Г. Проблеми впровадження та проведення медіації в Україні. Актуальні проблеми політики. №55. 2015. С. 260-267.
68. Ясинок М.М. Мирова угода у цивільному судочинстві: історико-правовий аспект та перспективи розвитку. Бюлетень Міністерства юстиції України. 2013. № 5. С. 46–52.
69. Яценко С. Інститут врегулювання спору за участю судді: правова характеристика та вплив на господарський порядок. Право України. 2017. № 9. С. 213–219.

Додаткова література

1. Barbieri G. L. Alternative dispute resolution center manual : guide for practitioners on establishing and managing ADR centers. Investment Climate Advisory Services. Washington DC: World Bank, 2011. 131 p.
2. Barsky A. «Med-Arb»: Behind the Closed Doors of a Hybrid Process. Family Court Review. 2013. Vol. 51. Issue 4. P. 637–650.
3. Brewer Th. J., Mills L. R. Combining Mediation and Arbitration. Dispute Resolution Journal. 1999. Vol. 54. Issue 4. P. 32–39.

43

Інформаційні ресурси

1. http://zakon1.rada.gov.ua – Законодавство України
2. http://rada.gov.ua – офіційний веб-сайт Верховної Ради України
3. http://www.president.gov.ua/ - Президент України
4. http://www.kmu.gov.ua – Урядовий портал (Кабінет Міністрів України)
5. http://www.minjust.gov.ua – Міністерство юстиції України
6. http://court.gov.ua/ - Судова влада України
7. https://unba.org.ua/ - Національна асоціація адвокатів України
8. http://npu.ua – Нотаріальна палата України
9. http://www.ccu.gov.ua/ - Конституційний суд України
10. http://reyestr.court.gov.ua/ - Єдиний державний реєстр судових рішень
11. https://hcj.gov.ua/ - Вища рада правосуддя
12. https://www.lawportal.com.ua/ - Юридичний портал України
13. http://ukr-pravo.at.ua/ - Правовий портал
14. http://nbuv.gov.ua - Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського
15. http://irbis-nbuv.gov.ua/info_law.html - Юридичні інформаційні ресурси
16. http://old.minjust.gov.ua/section/286 – Єдині та державні реєстри в сфері нотаріату
17. https://supreme.court.gov.ua/ - інформаційний сервер Верховного Суду
18. http://www.nbuv.gov.ua/nyub/journals.html. - Наукова юридична періодика України
19. https://www.ukrmediation.com.ua/ua/ - Український Центр медіації
20. http://uccg.org.ua/ - Український Центр порозуміння

Розробники:

Професор кафедри,
д.ю.н., професор — **Ганна ЧУРПІТА**

Доцент кафедри,
к.ю.н., доцент — **Ірина БОРОВСЬКА**

Доцент кафедри,
к.ю.н., доцент — **Лідія ГЕРАСИМЧУК**

Старший викладач кафедри,
к.ю.н. — **Ольга ВЕРЕНКІОТОВА**

Викладач кафедри,
к.ю.н. — **Анастасія ЗАДОРОЖНА**

Старший викладач кафедри,
доктор філософії — **Анжела КАЛИНЮК**

Доцент кафедри,
к.ю.н. — **Богдан КИРДАН**

Старший викладач кафедри,
к.ю.н. — **Катерина КУЦИК**